

ОДЕСЬКИЙ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЧАСОПИСАХ 1917-1922 РР.

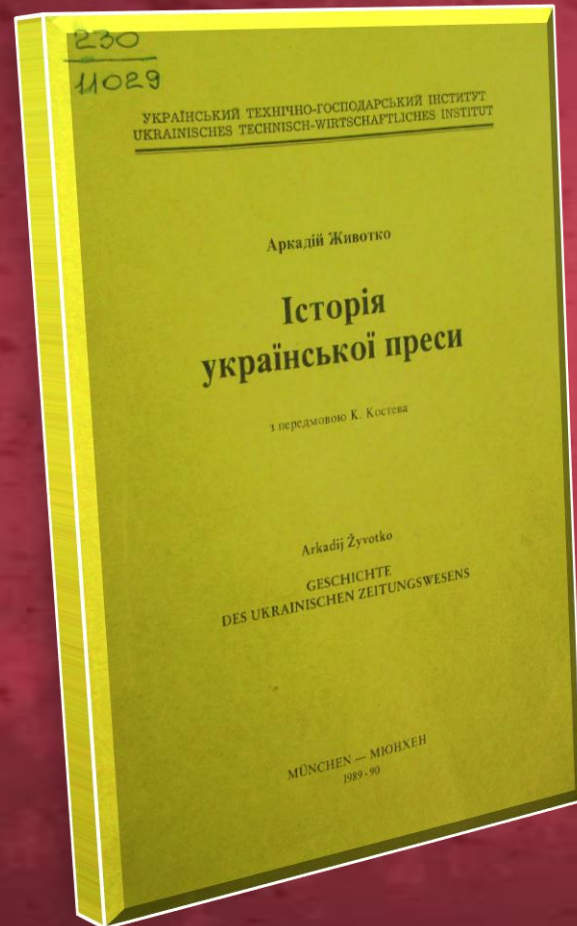
ЗА МАТЕРІАЛАМИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

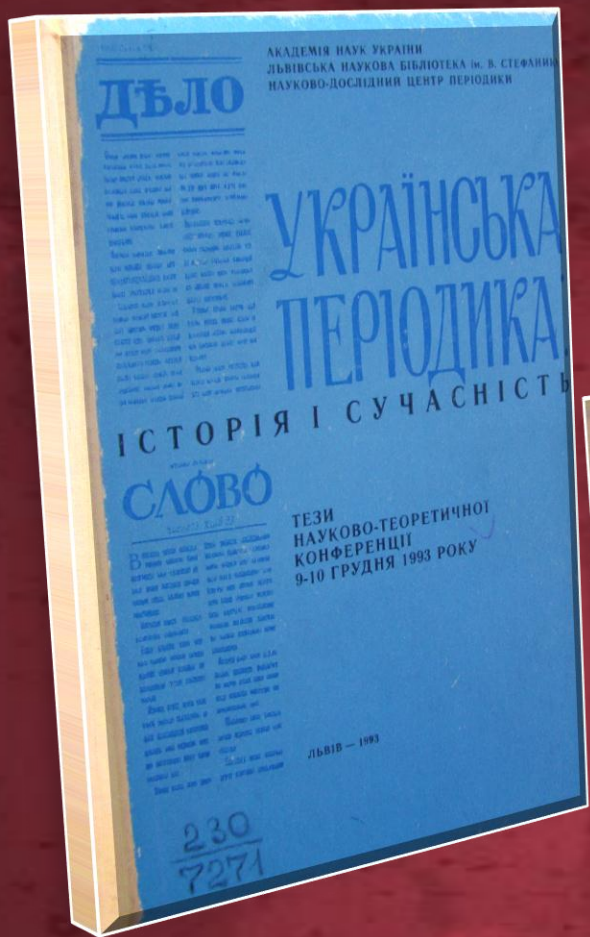
Укладачі: О. С. Мурашко, А. С. Ложешник

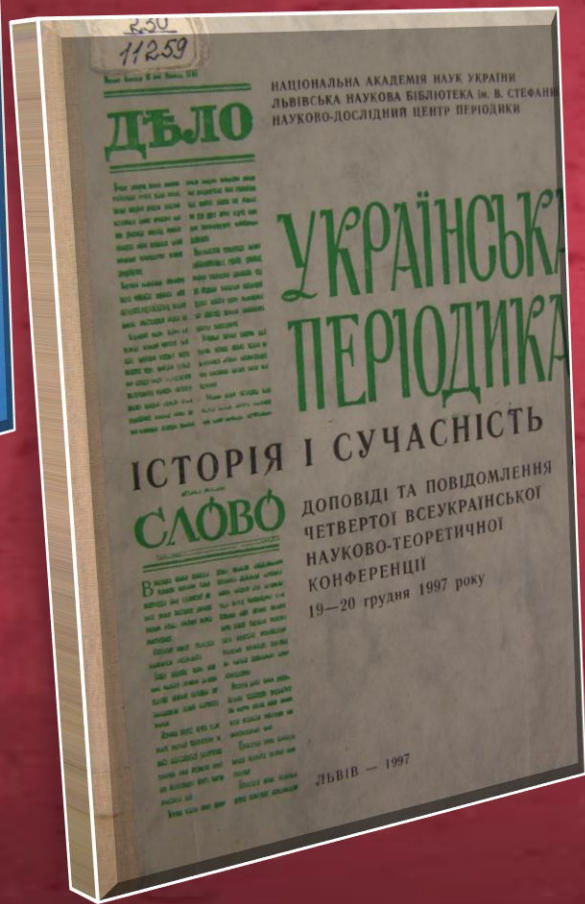
Животко А. П. Історія української преси: навч. посіб. для студ. ф-тів журналістики вузів / А. П. Животко ; упоряд., авт. іст.-біогр. нарису і приміт. Ю. В. Ніколенко. – Київ : Наша культура і наука, 1999. – 361 с. – (Літ. пам'ятки України). 230/11343

Животко А. П. Історія української преси / А. П. Животко ; передмова К. Костева. – Мюнхен : Укр. техн.-госп. ін-т, 1989. – 334 с. 230/11029

Українська періодика: історія і сучасність : тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-теорет. конф. (9–10 грудня 1993 р.) / за ред. М. М. Романюк ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника; – Львів : АН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, 1993. – 270 с. 230/7271

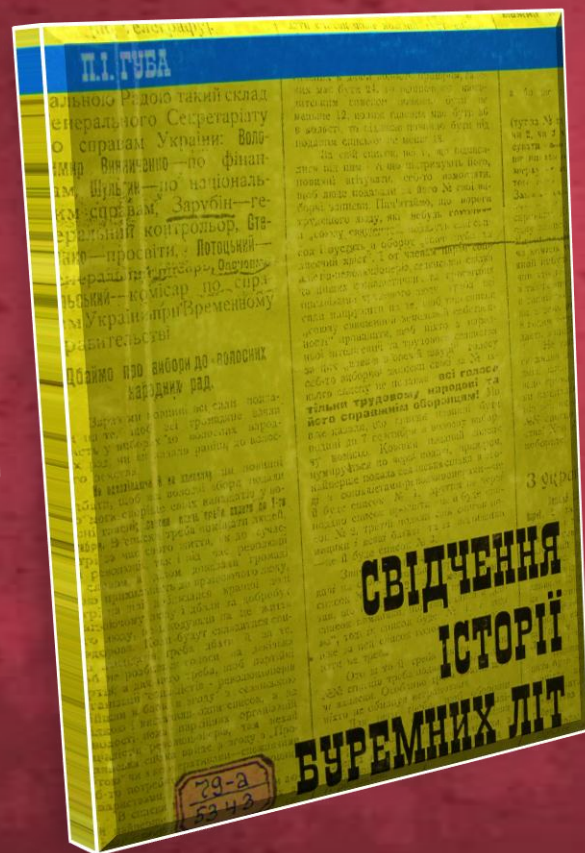

Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. 4-ої Всеукр. наук.-теорет. конф. (19–20 груд. 1997 р.) / за ред. М. М. Романюк ; НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника. – Львів : НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, 1997. – 296 с. 230/11259

До збірника увійшли тези доповідей та повідомлень, в яких учасники науково-теоретичної конференції аналізують розвиток періодики XIX – XX ст., осмислюють складні процеси становлення сучасної української журналістики, її роль у процесах державотворення, досліджують творчість відомих українських публіцистів.

Газети України 1917–1920 років у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : наук. каталог / авт.-уклад.: О. А. Вакульчук, О. С. Залізнюк ; гол. редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2014. – 434 с. 230/12511

Губа П. І. Свідчення історії буремних літ : періодична преса як джерело вивчення історії здобуття державності та національно-культурного піднесення в Україні (1917–1920 рр.) / П. І. Губа. – Черкаси : Відлуння, 1998. – 159 с. 79-а/5343

У монографії розкрито значення періодичної преси як історичного джерела для вивчення процесів національно-демократичної революції 1917–1920 рр. в Україні. Відповідно до вмісту періодичних видань основну увагу направлено на відбиття газетами розвитку і втілення ідеї української державності, позиції та заходів різних політичних сил щодо зміцнення української держави, піднесення української культури народу України. Розкривається інформативний потенціал не лише центральних, урядових газет та органів політичних партій, а й місцевих видань різних політичних напрямків.

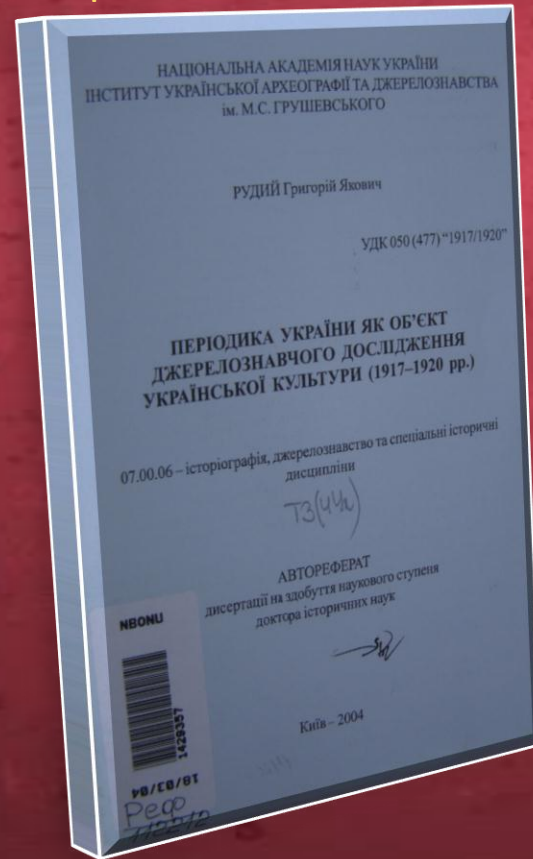
Періодичні видання в УРСР : бібліогр. довід. – Харків, 1956. – Журнали : 1918–1950 / упоряд.: М. І. Багрич, Д. Х. Мазус ; відп. ред. Г. О. Кравченко. – 464 с. 230/4207

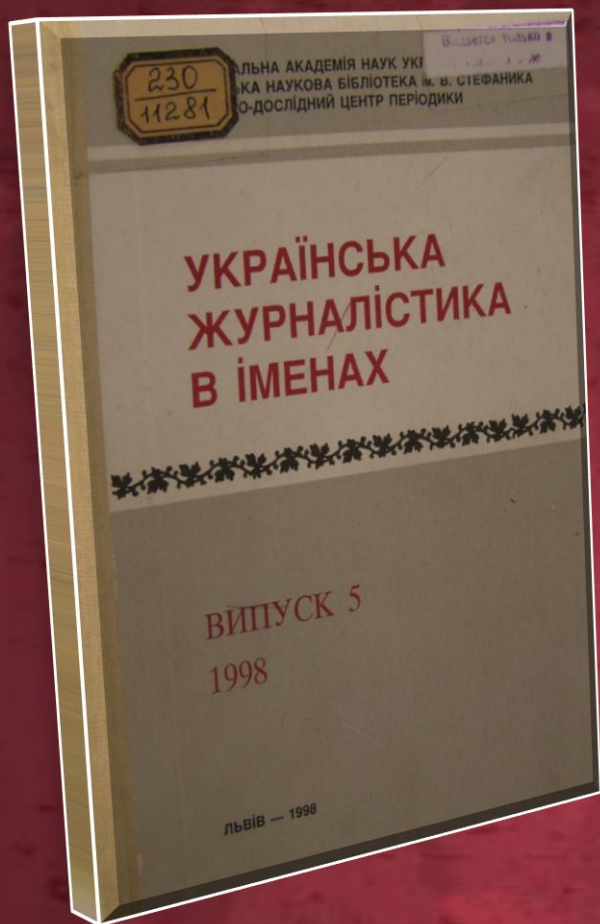

Сурай Ю. І. Преса в Україні у боротьбі політичних сил за армію і флот (1917 рік) / Ю. І. Сурай ; ОНУ ім. І. І. Мечникова. – Одеса : Астропринт, 2005. – 143 с. 79-а/6857

У монографії досліджуються історія періодичної преси в Україні в революційну добу. Книга написана на основі першоджерел, містить в собі особисті висновки автора про роль і місце преси в політичній боротьбі, основні закономірності розвитку періодики в 1917 р.

Рудий Г. Я. Періодика України як об'єкт джерелознавчого дослідження української культури (1917-1920 рр.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Г. Я. Рудий. – Київ, 2004. – 33 с. Реф/112212

Українська журналістика в іменах : матеріали до енциклопедичного словника / за ред. М. М. Романюк. – Львів : НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, 1998. – Вип. 5. – 410 с. . 230/11281

Крупський І. В. Національно-патріотична журналістика України : друга половина ХІХ – перша чверть ХХ ст. / І. В. Крупський. – Львів : Світ, 1995. – 182 с. 230/11264

Як створювалася та розвивалася національно-патріотична журналістика на різних теренах України, яку роль вона відігравала у пробудженні національної свідомості народу? Використовуючи архівні матеріали і маловідомі сучасному читачеві факти, автор відповідаючи на ці запитання повертає із забуття чимало імен, а також видань, які сприяли державності України, аналізує становлення української військової преси, тематику та зміст видань.

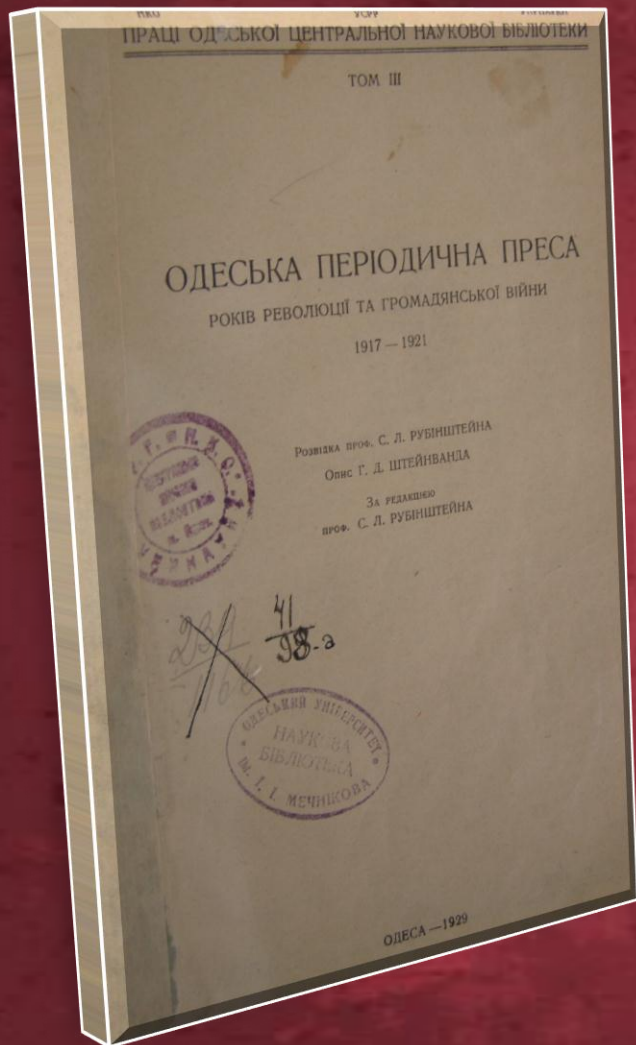
Одеська періодична преса 1917–1920 рр. – явище складне та багатогранне. З’явившись на межі двох епох, вона поєднувала в собі ґрунтовність імперської преси з рисами, привнесеними епохою революційних змагань.

Політизованість була домінантою тогочасної одеської періодики: більшість часописів або офіційно представляла інтереси певної партії, або займала чітко визначену політичну позицію. І хоча в межах преси 1917–1920 рр. можна виділити чисельні політичні течії та напрями, одеську періодику того часу слід розглядати як складну єдність.

Соціально-політичні зрушення революційної доби сприяли відродженню національного руху, що знайшло своє відображення на шпальтах тогочасних видань. Після скасування цензури національна ідея стає рушійною силою в процесі формування багатомовної преси.

Рубінштейн С. Л. Одеська періодична преса років революції та громадянської війни, 1917–1921 : бібліографічна розвідка / С. Л. Рубінштейн. – Одеса : Одесполіграф, 1929. – 52 с. 230/8000

Українською мовою

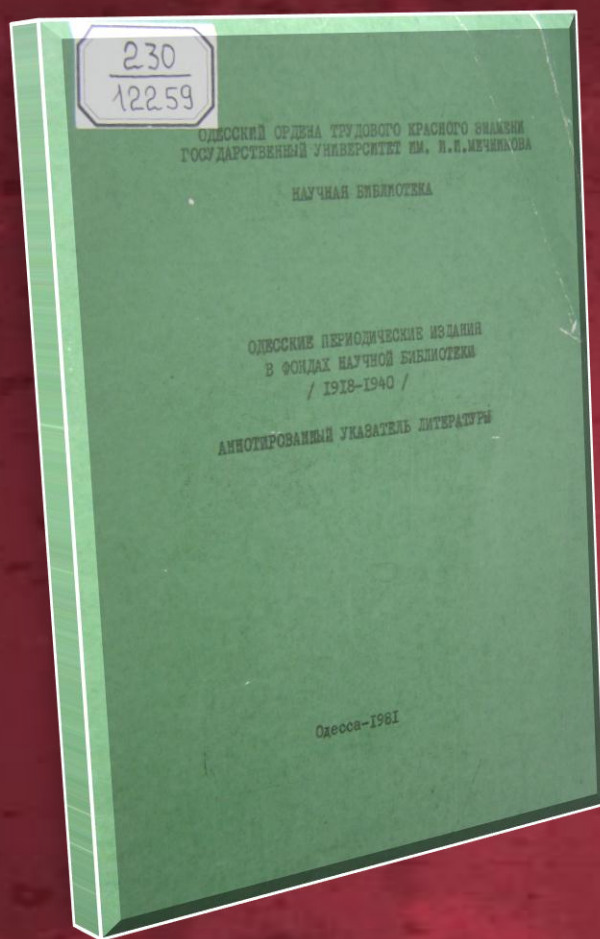
20—Вісти Одеських Філій Центральних Українських Установ. Видання Дніпросоюзу, Українбанку, Української Республіки (№ 1—1917 р.). [Від редакції: Бюлетень щомісячний. Рік перший]. Редактори: *Григорівич* й *О. В. Коренчевський*. [В № 2 | грудень 1917 р.].
Останній №—№ 3—29.VIII-17 р.
3 № 4 виходила під назвою:
86 1917.1918—Рідний Курінь. Народня українська газета виходить два рази на тиждень по Неділям та Серодам [3 № 6 | 29.IX-17 р. |— Виходить два рази на тиждень]. Видання Одеської Української Військової Ради. Редактори: *М. Григорівич*, *С. Зінченко*.

Українською мовою

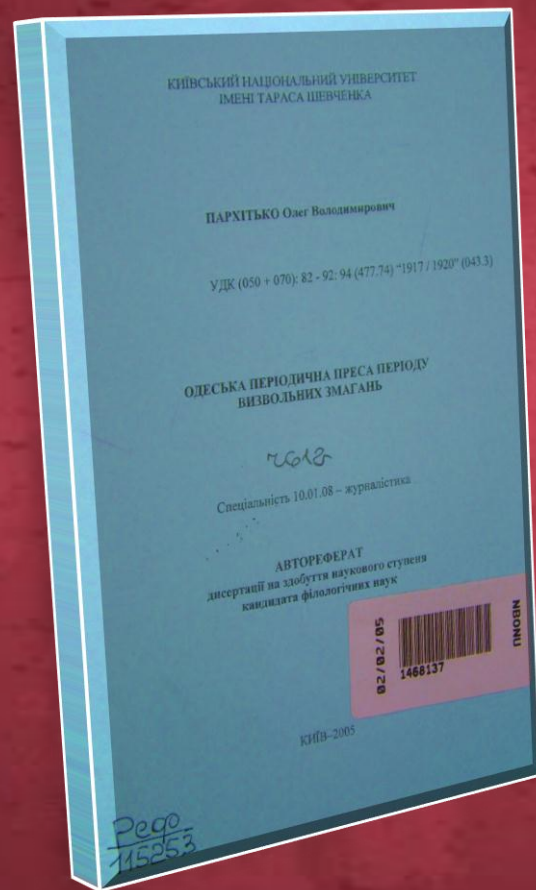
1921—Більшовик. Щоденна Селянська Газета. Видання [Одеського Губерніяльного Комітету (з 1917 р.)] Комуністичної партії (більшовиків) України. [Від редакції: Бюлетень щомісячний. Рік перший]. Редактори: *Григорівич* й *О. В. Коренчевський*. [В № 2 | грудень 1917 р.].
Останній №—№ 3—29.VIII-17 р.
3 № 4 виходила під назвою:
86 1917.1918—Рідний Курінь. Народня українська газета виходить два рази на тиждень по Неділям та Серодам [3 № 6 | 29.IX-17 р. |— Виходить два рази на тиждень]. Видання Одеської Української Військової Ради. Редактори: *М. Григорівич*, *С. Зінченко*.

Одеськ. Губерн. комітет Комуністичної Партії (більшовиків) України. [Від редакції: Бюлетень щомісячний. Рік перший]. Редактори: *Григорівич* й *О. В. Коренчевський*. [В № 2 | грудень 1917 р.].
Останній №—№ 3—29.VIII-17 р.
3 № 4 виходила під назвою:
86 1917.1918—Рідний Курінь. Народня українська газета виходить два рази на тиждень по Неділям та Серодам [3 № 6 | 29.IX-17 р. |— Виходить два рази на тиждень]. Видання Одеської Української Військової Ради. Редактори: *М. Григорівич*, *С. Зінченко*.

(38×26, 34×25), 4 стор., ціна 7—15 коп.
Текст—на 4 шп.
«Нехай живе федеративна демократична Російська республіка і автономія України».
№ 4—18.IX-17 р., № 12—30.X-17 р.
[3 № 4 | 18.IX-1917 р.] «Від редакції: «Салдаська Думка» вмерла, але смерть її стала причиною до народження нової народної газети, «Рідного Куріня». Виданням «Куріня» буде відати спільна комісія Одеського Керівничого комітету і Одеської Української Військової Ради... Мета «Рідного Куріня», як і мета небіжчичі «Салдаської Думки» лишається та ж сама—об'єднання українського трудового люду, української народної інтелігенції, робітників, селян; освітлення подій біжучого життя, які торкаються до України; пояснення ролі України в будучій великій федеративно-демократичній Російській республіці...»].
3 № 13 виходила під назвою: Рідний Курінь виходить два рази на тиждень. [У № 21 | 17.XII-17 р.] немає цієї вказівки, у № 22 | 25.XII-17 р. | є вказівки, що «Виходить раз на тиждень», у № 1 | 11.I-18 р. |— «Виходить два рази на тиждень», у № 2 | 14.I-18 р. | немає цієї вказівки. [У № 1 | 11.I-18 р. |— Другий рік видання], [У № 22 | 25.XII-17 р.] немає вказівки на видання, з № 1 | 11.I-18 р. |— Видання Одеської Ради Військових Депутатів]. [3 № 14—15. | 12.XI-17 р. |— Ред. *Григорівич*]. [3 № 14—15 | 12.XI-17 р. |— «Хай живе Українська Народня Республіка», з № 1 | 11.I-18 р. | немає газети]. № 13—4.XI-17 р., № 22—25.XI-17 р. Перший № за 1918 р.—№ 1—11.I. Останній №—? [у нашому розпорядженні останній був № 2 | 11.I-18 р. |— Ред. *Григорівич*]. [3 № 14—15 | 12.XI-17 р. |— «Хай живе Українська Народня Республіка», з № 1 | 11.I-18 р. | немає газети].

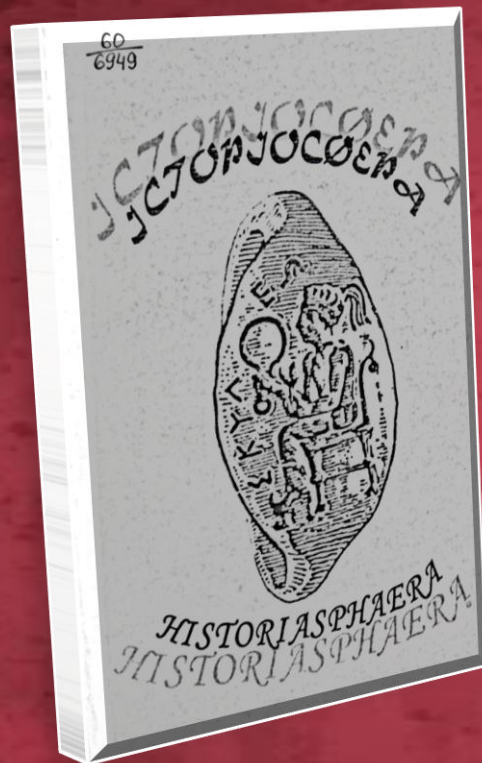
Орлова Л. Д. Одесские периодические издания в фондах научной библиотеки (1918–1940) : аннотированный указатель литературы / Л. Д. Орлова ; ОГУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка. – Одесса, 1981. – 43 с. 230/12259

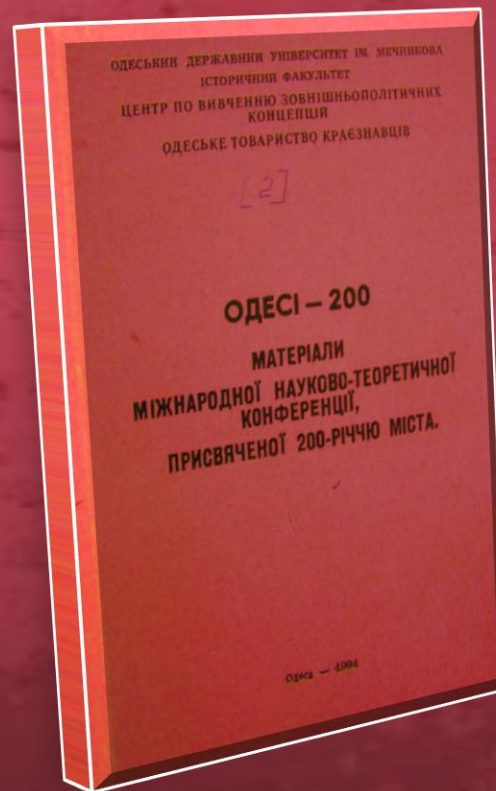
Пархитко О. В. Одеська періодична преса періоду визвольних змагань : автореф. дис. ... канд. філол. наук / О. В. Пархитко. – Киев, 2005. – 20 с. РЕФ/115253

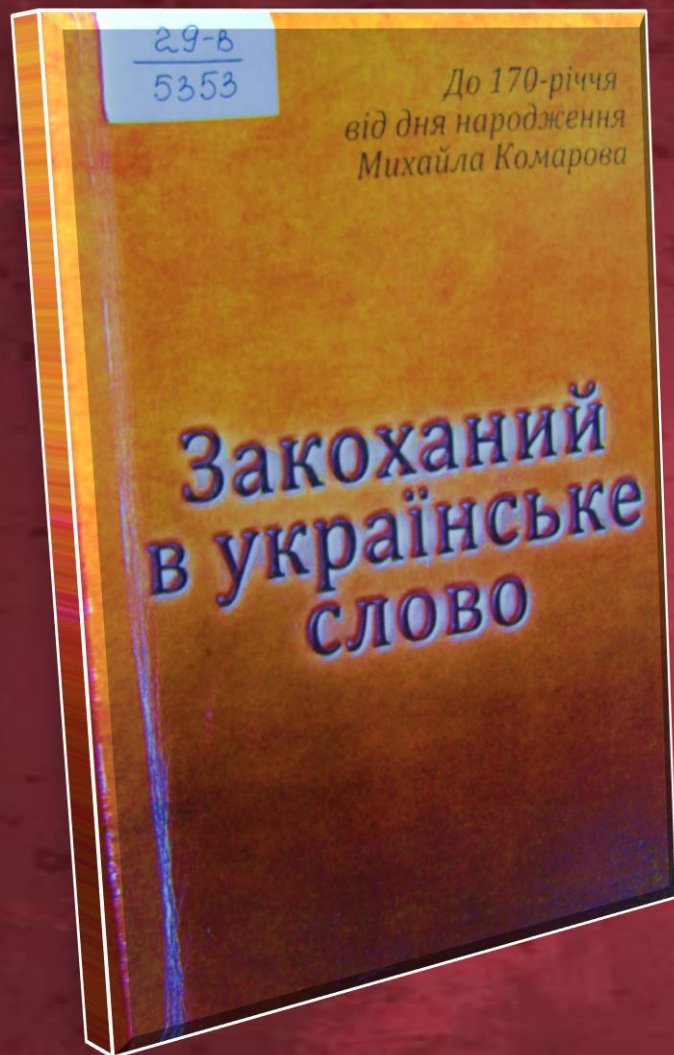
Пархітько О. В. Становлення одеської україномовної періодики в 1917–1920 роках. *Діалог : медіа-студії*. 2004. Вип. 1. С. 101–108.

Чумак В. М., Ізбаш В. М. Одеська періодична преса у період іноземної окупації (18 грудня 1918 р. – 5 квітня 1919 р.). *Історіосфера*. Одеса, 2009. С. 129–131.

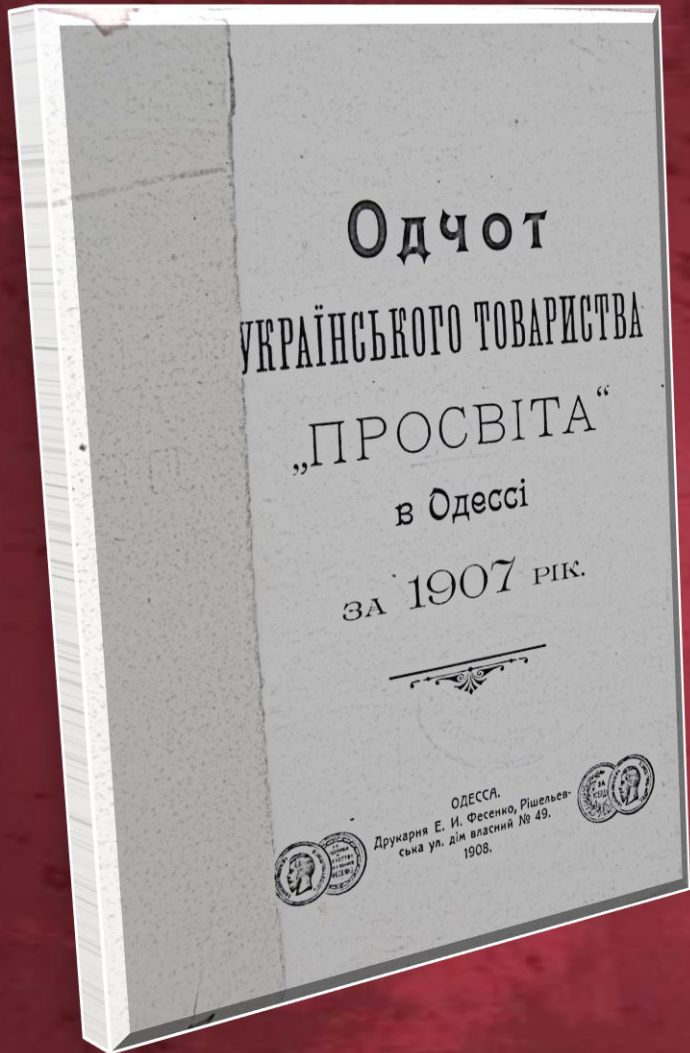
Зленко Г. Д. Становлення української преси в Одесі (кінець XIX – початку XX ст.). *Одесі–200 : тези доповідей Міжнар. наук.-теорет. конф.* (Одеса, 6–8 верес. 1994 р.). 1994. Ч. 2. С. 36–38.

Закоханий в українське слово : до 170-річчя від дня народження М. Ф. Комарова : зб. матеріалів / упоряд. Л. М. Бур'ян ; ред. І. С. Шелестович ; Одес. нац. наук. б-ка. – Одеса : Друк Південь, 2017. – 514 с. 29-в/5353

Збірник матеріалів присвячено життю і творчості Михайла Федоровича Комарова, видатного діяча культури України кінця ХІХ – початку ХХ ст., бібліографа, фольклориста, лексикографа, літературного і театрального критика, видавця, перекладача, громадського діяча.

Одчот Українського товариства «Просвіта» за 1907 рік / Укр. Т-во «Просвіта» Одеса. – Одеса : Тип. Е. И. Фесенко, 1908. – 32 с. 79-а/2163

ДОКЛАД
Виділа товариства „Просвіта“
Загальним Зборам,
скликаним на.....Апріля 1908 року.

В одчоті за 1906 рік вже досить вияснено було напрям діяльності товариства „Просвіта“ відповідно тій меті, яку визначено в Статуті товариства—допомогати культурно-просвітному розвитку української людности в Одесі. І в минулому 1907 році діяльність товариства

СПИСОК РЕФЕРАТІВ,

що читано в Одеській „Просвіті“ в 1907 році.

В 1-му півроччі з Генваря до 2 Іюня.

1. Український вертеп і вертепна драма	М. Комаров — 3	Генваря
2. Г. Квітка-Основьяненко	Л. Ковальчук — 6	
3. Козацтво перед Хмельнищиною	М. Комаров — 10	
4. Євген Гребінка і байки його І. Бондаренко — 13		
5. Український філософ Г. Сковода	С. Шелухин — 17	

Після заборони «Просвіти» в 1909 р. українському рухові було завдано великого удару. Однак, він не припинився. Колишні просвітяни Одеси вже 11 січня 1910 р. відкрили з дозволу влади «Український клуб».

Григорій СКОВОРОДА

Тарас ШЕВЧЕНКО

Памфіл ЮРКЕВИЧ

Леся УКРАЇНКА

Микола ЛИСЕНКО

Український клуб

Іван ОПІЄНКО

Ольга КОБИЛЯНСЬКА

Микола ГУЛАК

Іван ФРАНКО

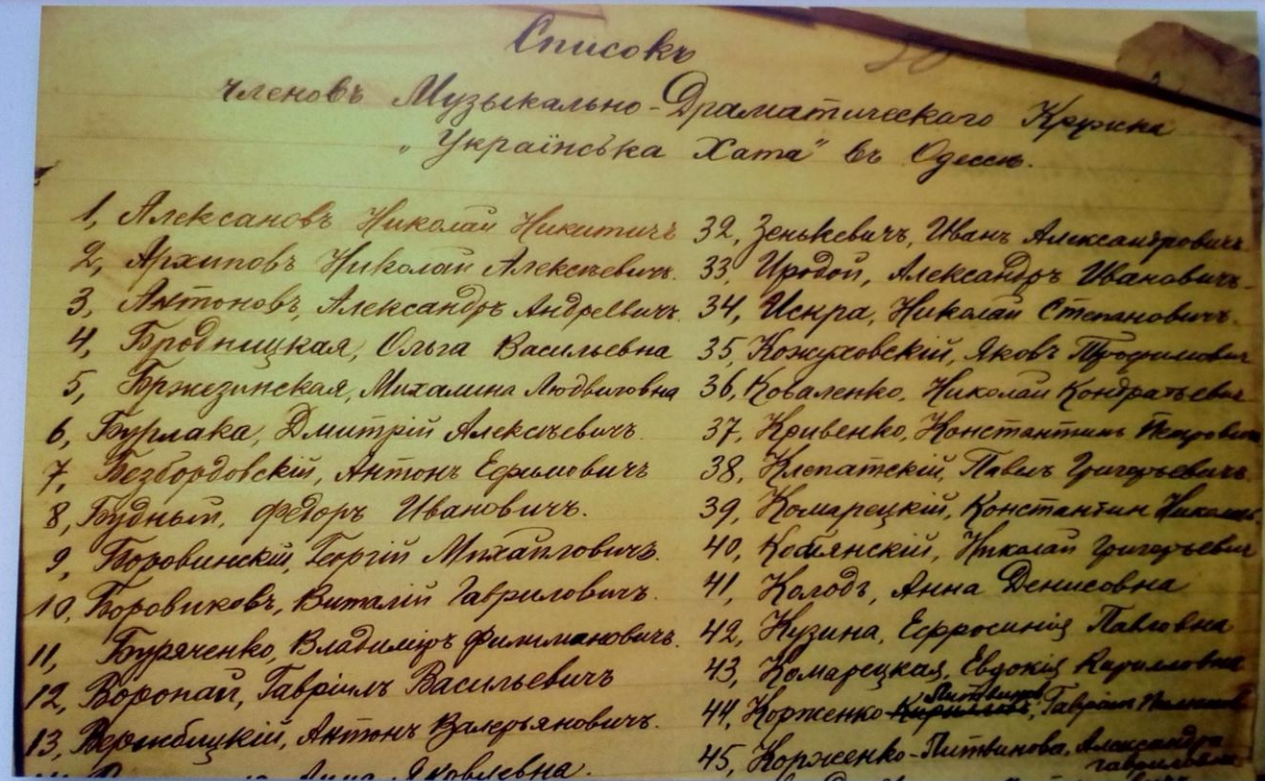

Микола МІХНОВСЬКИЙ

4 квітня 1911 р. було відкрито «Українську хату». Громадські організації проводили культурно-просвітницьку роботу серед населення, організовували вечори, концерти.

Микола Чернявський. Перший голова Товариства «Українська хата»

Документ зберігається у фондах ДАОО

ТОВАРИШІ!

6 августа і тільки один день вибори
до городської Одеської Думи!

№ 2.

список українського соціалістичного блоку

Голосуйте (пишіть) **2** коло № на
«избирательной запискѣ». Ні підпи-
суватись, ні писати чого-небудь, крім
2 не треба.

Запечатувать «избирательную
записку» в конверт з печаттю Го-
родської Управи треба самому і до
урни нести тільки самому в свій ви-
борчий (избирательный) район.

Український соціалістичний блск.

ДАОО. Библиотечный фонд. Коллекция О. Бродовського.

1917 г. 10. 9. 6
Одеська міська [городська] дума
повинна (должна) бути в руках соціалістів!

Громадяне-робітники, дбайте (заботьтесь) сами про це!

Агитуйте за соціалістичний блок українських соціаль-демократів і українсь-
ких соціалістів революціонерів..

Коли опублікують списки тих, хто має право голосу, ^{не} повіряйте товариші
в своєму участкові, чи занесені Ви в списки,

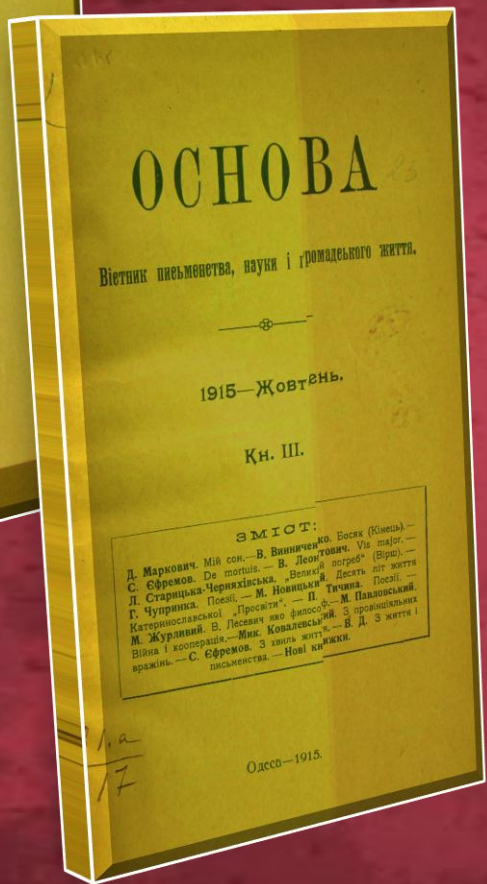
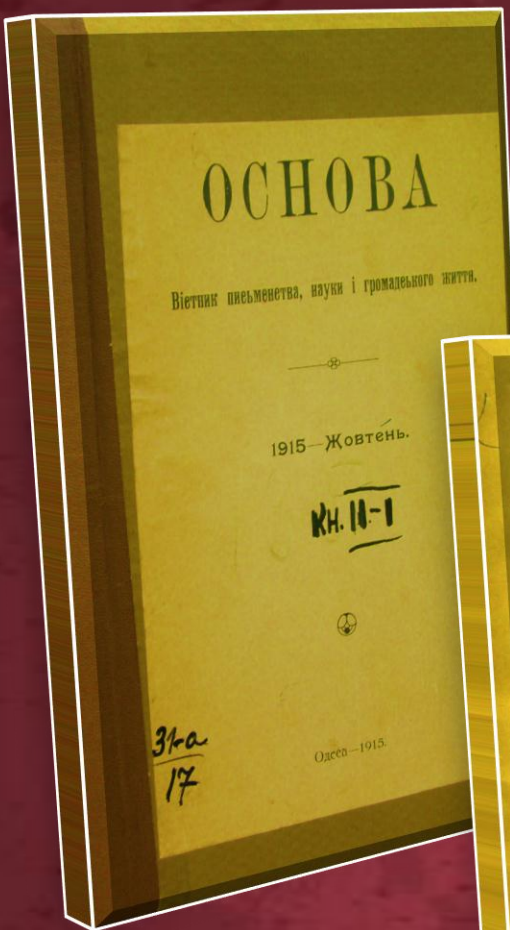
Журналиста
И. Бродовського
Український Соціалістичний блок

10/VIII 1917 г.
За справками звертатись: Княжеська, 30 Українська хата
з 6 до 10 вечора щодня

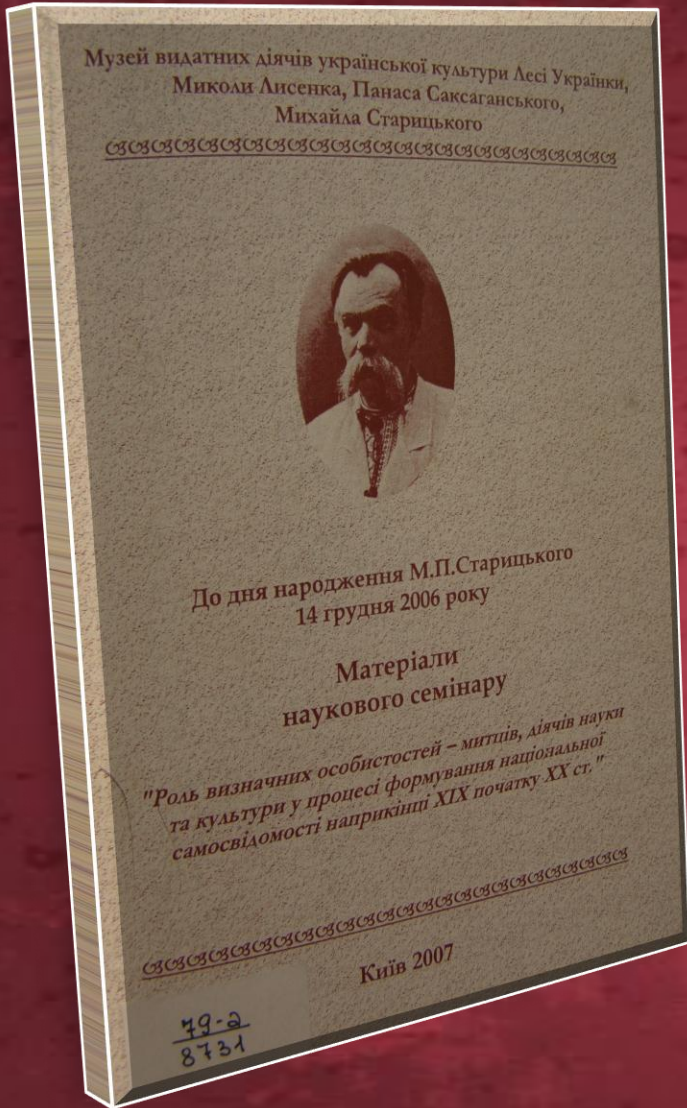
Тис. Губенко Одесса

ДАОО. Библиотечный фонд. Коллекция О. Бродовського.

Основа : вісник письменства, науки і громадського життя. – Одеса : Акціонер. Южно-Рус. о-во печ. дела, 1915. – Кн. 1–3. 31-а/17

У 1915 р. заходами товариства «Українська Хата» в Одесі розпочалося видання журналу «Основа», який став продовженням закритого в 1914 р. «Літературно-наукового вісника», що виходив у Києві. Книга перша вісника письменства, науки і громадського життя «Основа» вийшла у серпні 1915 р. Так постає перший місцевий україномовний журнал, де побачили світ твори В. Винниченка, П. Тичини, Д. Марковича та ін. Опікувався виданням часопису вихovanець Новоросійського університету Андрій Ніковський.

Роль визначних особистостей – митців, діячів науки та культури у процесі формування національної самосвідомості наприкінці XIX – початку XX ст. : до дня народження М. П. Старицького : матеріали наук. семінару (Київ, 14 груд. 2006 р.) / упоряд.: О. Мокану, О. Кірієнко, М. Чумак ; Музей видатних діячів укр. культури Л. Українки, М. Лисенка, П. Саксаганського, М. Старицького. – Київ : Київ. ун-т, 2007. – 107 с. 79-а/8731

Микола Горбатюк

Видання Андрієм Ніковським
журналу "Основа" в Одесі в 1915 – 1916 рр.

А. Ніковський – один з чільних діячів українського національного руху першої чверті XX ст. В дореволюційні часи його громадсько-політична активність проявилась переважно в публіцистичній і видавничій сферах. Починаючи з 1907 р. він співпрацював з єдиною на той час щоденною україномовною газетою "Рада". В 1911 р. очолив її тимчасово, а з 1913 р. редагував газету на постійній основі [1, арк. 600]. З початком першої світової війни, яку російський царат використав для розправи з українським національним рухом, газета "Рада" була закрита. А. Ніковський здійснив кілька спроб відновити газету, але вони

Відродження українського національного руху та преси починається після Лютневої революції. Це був справжній вибух – в Одесі виходило 525 газет та журналів. Кількість україномовних видань Одеси цього періоду звичайно складає меншу частину, але 17 видань – це теж великий крок вперед.

Лист до Українського Громадянства.

Громадяне України! В Державі нашій одбулися події надзвичайні. Старий Уряд, який до цього часу правив нами, який ледві не привів нас до загиби й порабощення ворогами, цей уряд волею Народу й Війська скинуто і Росія ступила на нову стежку свого історичного розвитку. У нас тепер нема царя. Замість його Державою нашою в цей час керує тимчасовий уряд. Цей уряд, складений з людей, різних партій, але об'єднаних одною загальною всім їм думкою про щастя народу, з людей, усе минуле яких свідчить про те, що вони будуть служити інтересам народу, до того часу, коли збереться Установчі збори і заведуть у нас справжній і новий лад. Шож то за Установчі збори? Це є зібрання представників всього народу, через яких він викаже свою волю про те, на яких основах він бажає утворити своє політичне життя, через які установи він буде керувати собою і яким чином ці установи будуть проведені в життя. Але для того, щоб представники ці були справжнім представником всього народу і виказали іменно волю його, вони повинні бути зібрані, як і об'явив про те новий Уряд, на основі загального, рівного, прямого і таємного голосування. При таких умовах всі ми будемо впевнені в тому, що Установчі збори виявлять справжню волю всього народу. Голосуванню повинно бути загальним, бо всі громадяне без усякої виключки, мають право і повинні в тому голосуванню брати участь. Воно повинно бути рівним, бо всі громадяне рівні проміж собою, всі—однакові сини своєї Країни і ніхто не може мати більше права, ніж другий. Воно повинно бути прямим,—тобто кожен вибирає представника прямо в Установчі збори, а не так, що село вибирає представника у волость, волость—у повіт, повіт у губернію і тільки у губернії вибирають представника у Раду,—бо тільки при прямому голосуванню найбільш забезпечується те, що представники справді виявлять думку і волю усього народу. Вибіраючи представника свого прямо в Раду, ми знаємо, кого вибираємо і певні в тому, що в Установчих зборах, він буде обстоювати нашу волю, опіратися на наше до його довіря. Нарешті голосування повинно бути таємним, тобто за час виборів ніхто не виявляє імени того, за кого він подає свій голос. Це забезпечує тому, що кожний подає свій голос вільно, що ніхто не може насилувати совісті другого і примушувати подати голос за того, думки якого він не поділяє.

Бажаючи забезпечити народові найбільше вільно виявити свою волю, новий тимчасовий Уряд не установляє наперед який лад, які форми Державного Устрою повинні бути вироблені, чи буде то республіка, чи конституція. Це вирішить сам народ через своїх представників на Установчих зборах. Що тоє за республіка, чи монархія, обмежена законом, ми докладно скажемо в других своїх листах. В наступний же час повинні ми всі сили прикладати до того, щоб підтримати новий Уряд, який забезпечить нам краще національне життя, а для сього—робіть усе, до чого кличе нас новий Уряд, поводиться з увагою до всіх людей, до всіх переконаннів, утримуйтесь від насильства над другими. Єднайтесь в гуртки з людьми, однакових думок із вами, бо тільки в єднанні—наша сила.

Союз Подільських Українців

Передрук Селянської Секції Ради Робітничих Депутатів і представників Армії і Флота г. Одеси.

До Українського Народу.

Народе Український!

Впали вікові пуга. Прийшла воля всьому пригнобленому народові, всім поневоленим націям Росії.

Настав час і Твоєї волі й пробудження до нового, вільного, творчого життя, після більш як двохсотлітнього сну.

У перше, Український тридцятипятилітній Народу, Ти будеш мати змогу сам за себе сказати, хто Ти і як хочеш жити, як окрема нація. З цього часу в дружній сім'ї вільних народів могутньою рукою зачнеш сам собі кувати кращу долю.

Сміливо ж, одностайно йди на той великий шлях, і в ім'я щастя свого і щастя будучих поколінь Матері України, могутньою рукою твори своє нове вільне життя.

Українська Центральна Рада.

Київ, Рокну 1917, березоля 9.

Друкарня т-ва „М. А. Барцевський“, Хрещатики, 42.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Часопись політична та економічна.

Виходить що-тиждні.

Читайте в нь. М., Т., Дн., Є., Ж., С., З.

РЕДАКЦІЯ:

гор. Одеса, Ольгівська, 27, п. 9.
Д. К. Соколовському.

КОНТОРА та ЕКСПЕДИЦІЯ:

ул. Вітте (б. Дворянск.) ч. 30, п. 14.
В. В. Мурський.

Передплату просять надіслати до Редакції. На 3 місяці і р. 20 к., на місяць 40 коп., окремо число 10 коп.

Об'яви приймаються в Редакції по ціні: за цілу сторінку в вітні тексту 100 р., пів сторінки 50 р., чверть — 25 р. і т. д. Коли друкується по кілька разів, то знижка від 20% до 50%.

Христос воскрес!

Воскрес, як символ Права і вічного життя...
Воскресає і оновлюється Природа...
З пошуку вилягає оновлений Фенікс...
З рабства воскресають і встають Народи до волі...

Воскреса і Україна...
З руїн, з хаосу, з небуття вишла вона, як зоря поранкова з туману, світла і молода...
Ступає ще несміливо на історичну арену, щоб принести світові свою духовну мить, свій геній.

Ми, що живемо зараз, що змолоком материй наших пили рабство,—ми хіба тільки в думках неясних можемо уявити прекрасну будучину народів.
Не ми, не діти наші, а хіба лиш онуки щим своїм еством почуватимуть найбільше в світі благо-полю!

За те ми, як і перші християне, ми, наші, бачимо день воскресення нашого народу!
Будемо ж, як і вони, фанатиками своєї ідеї, свого діла, і нікому не дамо загасити світло нашої волі!

Як високо-гуманні ідеї Христа роздарили по цілому світові, так нехай по-ве життя в вільній Україні стане взірцем для перебудови шлюбо старого світу на нових, справедливих народних основах.

Петро Шелест.

До Одеського українського Громадянства.

Квітня 15 дня одбудеться свято народження нашого геніяльного поета-громадянина Тараса Шевченка.

Порядок дня буде оповіщений у свій час, а зараз редакція наша хоче повідомити тільки про те, що у цей день буде УКРАЇНСЬКА МАНИФЕСТАЦІЯ, що б до того часу всі українські організації, товариства, і спілки могли наготовити національні прапори і поробити на них відповідні написи.

Редакційний Комітет.

"Українське слово"

часопись політичний та економічний

ВИХОДИВ ЩОТИЖДНЯ

Перше одеське українськомовне видання
після повалення царату

Редактор В. Чехівський

До 100-річчя Української революції

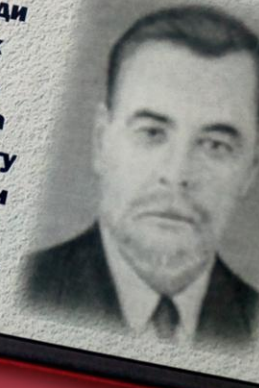
Володимир Мусійович Чехівський (1876-1937)

Член одеської української громади та "Просвіти". Викладач Закону Божого у навчальних закладах Одеси (1908-1917). Політичний комісар уряду УНР в Одесі (1917-1918). Перший прем'єр-міністр УНР доби Директорії (1918-1919). Один із засновників УАПЦ.

Сергій Павлович Шелухін (1864-1938)

Правник. Займав керівні посади в одеських судових установах (1902-1917), публіцист, історик, член одеської "Просвіти", голова Українського керівного комітету в Одесі (1917). Міністр юстиції доби Директорії (1919). Професор Українського вільного університету в Празі (1921-1938).

До 100-річчя Української революції

Газета «Українське слово» виникла у березні 1917 р. (перший випуск 23 березня) за ініціативою відомого діяча українського національного руху Сергія Шелухіна, під егідою Одеського українського керівного комітету (березень 1917 р.). Редактором журналу був Володимир Чехівський (лідер місцевої організації Української соціал-демократичної робітничої партії УСДРП), а співзасновником – Іван Липа.

Салдати і офіцери! приставляйте
до свого українського військо-
вого клубу!

Хай живе вільна Україна!

Учні середніх шкіл! організуй-
тесь усі в українські спілки!

Українські робочі вже з'органі-
зовані. Селяне! організуйтеся і
ви в селянські, українські
спілки!

Нехай живе демократична фе-
деративна республіка—Росія!

"Українське слово"

часопис політичний та економічний
виходить щотижня

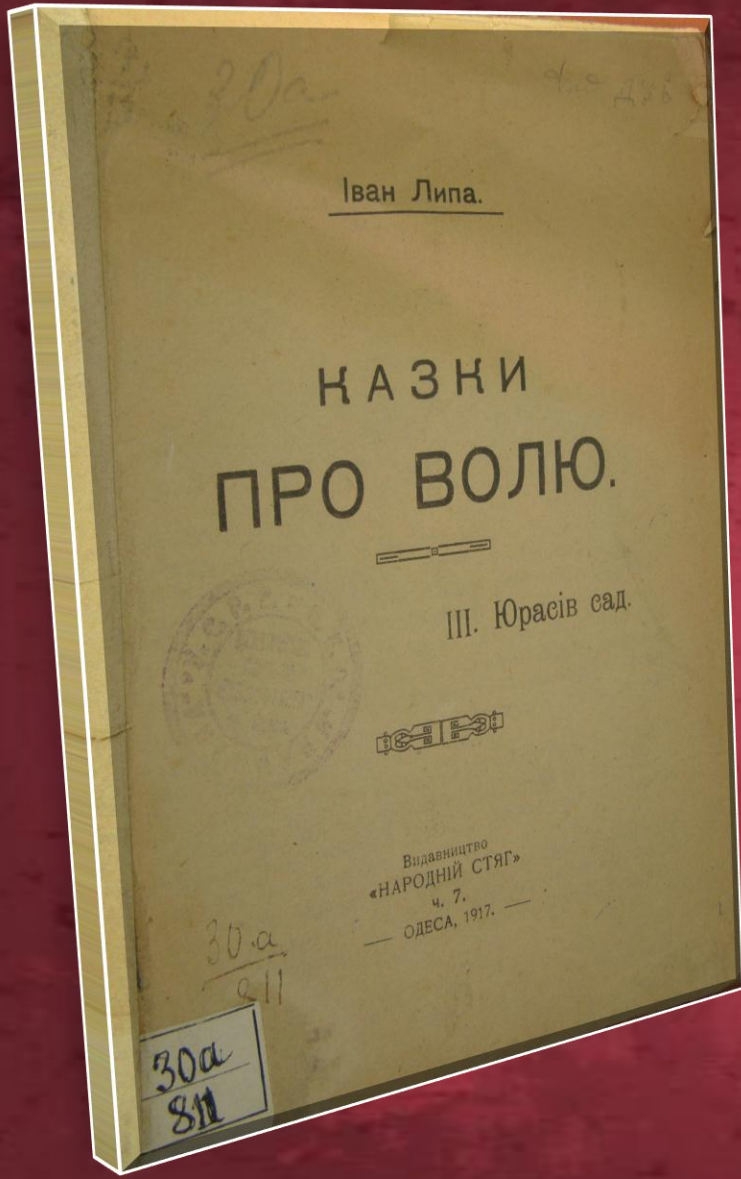
Перше одеське українськомовне видання
після повалення царату

Редактор В. Чехівський

Вийшло всього 12 номерів, які були зредаговані бюро преси українського одеського громадянства, які яскраво зафіксували перебіг національно-визвольних змагань на півдні України. Крім політичних та військових питань на шпальтах газети приділялася увага проблемам відродження української культури та школи, пошук втраченої самосвідомості. Матеріали першого номеру журналу наповнені оптимістичною вірою в те, що створення української державності є справою недалекого майбутнього.

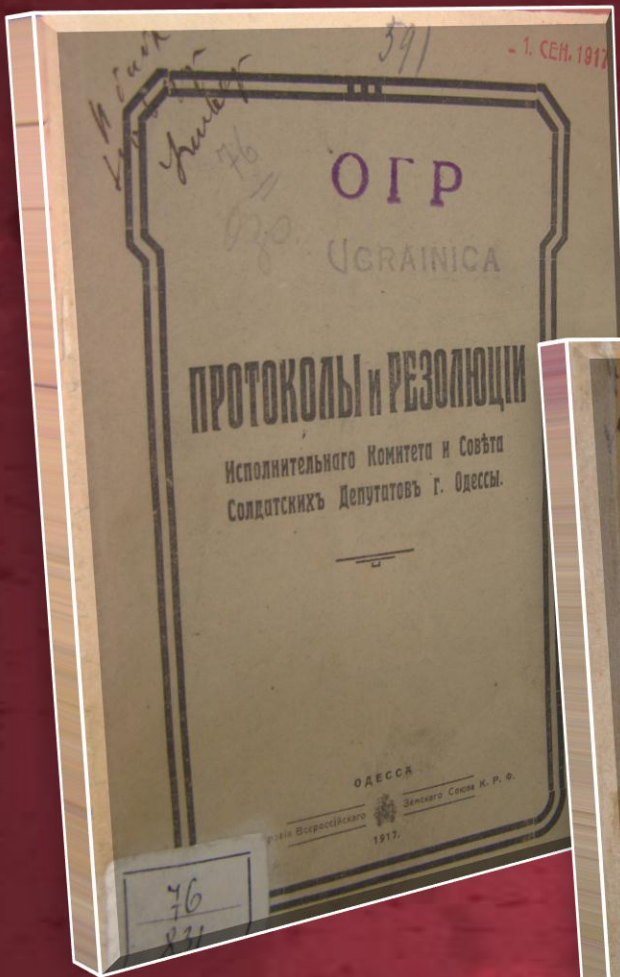
З квітня 1917 р. на Одещині почав формуватися рух за українізацію армії. В Одесі український рух серед військовиків очолив полковий лікар Іван Луценко, колишній діяч «Просвіти», його підтримували: полковник М. Омелянович-Павленко, підполковник В. Змієнко, ротмістр В. Сахно-Устимович, прапорщик Вербицький.

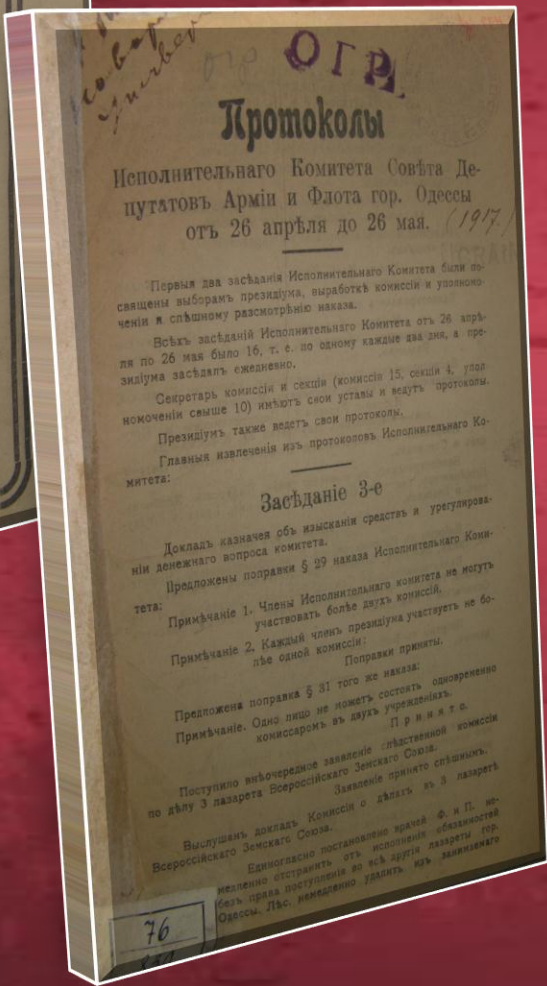

Липа І. Л. Казки про волю / І. Л. Липа. – Одеса : Народний стяг, 1917. – Т. 3 : Юрасів сад. – 22 с. 30-а/811

Протоколы и резолюции Исполнительного комитета и совета солдатских депутатов г. Одессы. – Одесса, 1917. – 32 с. 76/831

100 РОКІВ БОРОТЬБИ
УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ
1917-1921

До 100-річчя Української революції

**Петро Титович Климович
(1855-1920)**

Член одеської громади та "Просвіти", гласний одеської думи та член міської управи (1899-1904). Керуючий Міністерством фінансів УНР, голова Одеської української міської ради (1918).

Тинченко Я. Ю. Українські збройні сили, березень 1917 р. – листопад 1918 р. (організація, чисельність, бойові дії) / Я. Ю. Тинченко. – Київ : Темпора, 2009. – 455 с. 79-а/7869

Омелянович-Павленко М. В. Спогади українського командарма / М. В. Омелянович-Павленко ; упоряд. і передм. Я. Ю. Тинченко. – Миколаїв : Планета людей, 2002. – 459 с. 79-а/6403

Ціна окремого № 7 коп.

Народня українська газета

РІДНИЙ КУРІНЬ

виходить два рази на тиждень по Неділям та Середам.

Передплата до кінця року 2 карб. Приймається передплата в Одесі: 1) у Григорівця Преображен. 24.
2) маг. „Діло“ Преображенська. 3) „Вільська Рада“ Херсонська 52.

Видання Одеської Української Військової Ради.

№ 5. Понеділок 25 Вересня (Сентября) 1917 р. № 5

Нехай живе федеративна демократична Російська республіка і автономія України.

КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Товариство „Українська Хата“ улаштує курси Українознавства по програмі: 1) Українська мова; 2) історія української літератури; 3) історія України; 4) географія України.
Лектори: Мурськай, Чехословій, Каштанський, Комаронь.
Записи приймаються в „Українській Хаті“ (Біляжеска, 30), що дня від 6 до 8 год вечора.

Приймається передплата і номери на Українську народню газету „Рідний Курінь“

ТОВАРИШІ!

Шаріть і розповсюджуйте „Рідний Курінь“.
Читайте українські ГАЗЕТИ. Редакція просить Українське Організаційне Товариство „Українська Хата“ та всі українські товариства, котрі б взяли участь в цій справі асертаційно з запитаннями до Григорівця Одеса Преображенська 24.

В військових частинах, де є українці, повинні бути школи грамоти на рідній українській мові. Редакція просить товаришів, котрі б взяли участь в цій справі асертаційно з запитаннями до Григорівця Одеса Преображенська 24.

до кожного разу об'єднано українськими військовими частями Одеської і Київської Окремих і яка не тільки з початку революції, а й після останньої ліній української Конституції. Одеські українські військові частини, військовий комітет Одеси, і всі інші українські військові частини, які будуть читати „Рідний Курінь“.

Привітання генерала Феліна

У війську задовільно мають привітати генерала Феліна, який вступив на фронт 18 вересня 1917 року. Він вступив на фронт з 1-го Українського корпусу. Генерал Феліна вступив на фронт з 1-го Українського корпусу. Він вступив на фронт з 1-го Українського корпусу.

"Рідний курінь"

народна українська газета
виходила два рази на тиждень

"НЕХАЙ ЖИВЕ ФЕДЕРАТИВНА ДЕМОКРАТИЧНА РОСІЙСЬКА РЕСПУБЛІКА І АВТОНОМІЯ УКРАЇНИ!"

"ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА!"

(гасло змінилось з № 14-15 1917 р.)

Видання Одеської Української Військової Ради

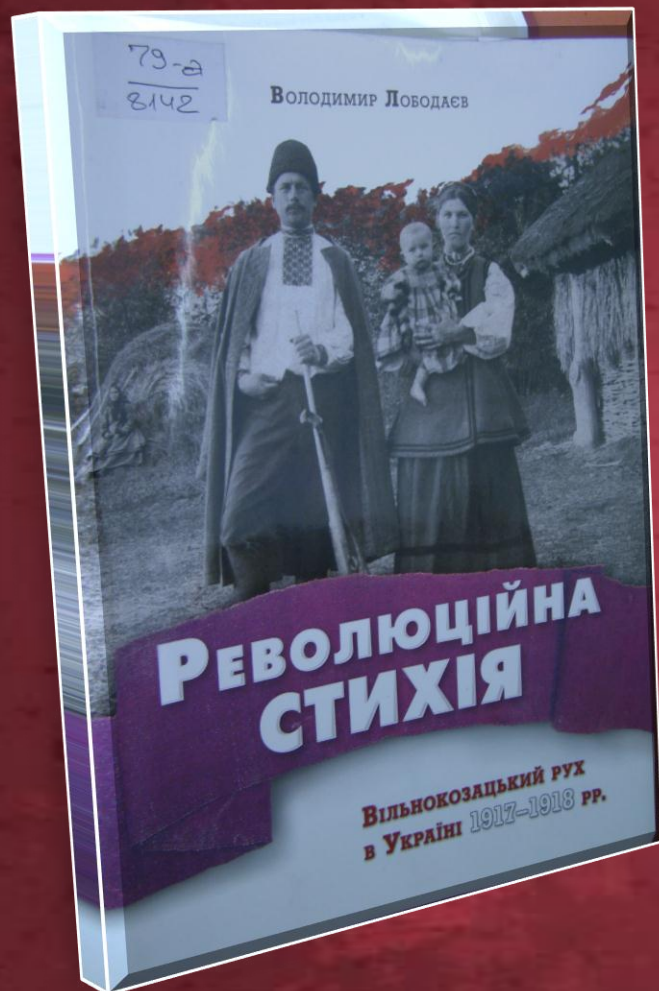
Редактори: Михайло Григорович, Сергій Зінченко

Органічним продовженням «Салдатської думки» стала газета «Рідний курінь», яка почала виходити 18 вересня 1917 р. Редактори зазначали, що «Рідний курінь» є «народною українською газетою». Пріоритетні проблеми: 1) українська мова; 2) законотворча діяльність ЦР; 3) події в регіонах України та Петрограді; 4) ситуації на фронтах Першої світової війни; 5) одеське життя; 6) закордонна інформація; 7) культурне життя Одеси. Починаючи з № 8 з'являються екскурси в історію України

26 жовтня 1917 р. до Одеси прийшла звістка про більшовицьку революцію у Петрограді. Наприкінці жовтня Центральною Радою була оголошена Українська народна республіка (УНР) та перехід Херсонщини та Одеси під владу УНР. Втім, остаточно проблема української незалежності мала бути вирішена шляхом демократичних Установчих зборів. М. Гордієвський неодноразово порушує це питання в своїх статтях у «Рідному курені». Одеса з тривогою очікувала на рішення Установчих зборів, вибори делегатів яких пройшли восени 1917 р.: єврейські партії – 33,5%, 18,6% – більшовики, кадети – 17,2%, блок українських партій – 12,5% тощо.

Лободаєв В. М. Революційна стихія. Вільнокозацький рух в Україні 1917–1918 рр. / В. М. Лободаєв. – Київ : Темпора, 2010. – 671 с. 79-а/8142

РЕВОЛЮЦІЙНА СТИХІЯ. Вільнокозацький рух в Україні 1917–1918 рр.

№ 86

Стаття Івана Липи «Вільне козацтво»
(газета «Рідний курінь», Одеса)*

3 грудня 1917 р.

Вільне козацтво

У деяких громадських і політичних діячів є зараз нахил порвати з традиціями українського народу і будувати Україну на зовсім нових основах. Така думка хибна, бо нема нічого на світі нового. Те нове, що гадають заводити на Україні, утворив уже де-небудь інший нарід. Так само наше старе честь новим для других.

В старій Україні з XIII і по XVI вік ходою історичних умов утворювалось козацтво, що волею народа пишно розцвіло при Богдані Хмельницькому і визволило Україну з польського ярма. Наше козацтво – це теж саме, що далеко пізніше зорганізувалось у вільних народів і зветься міліцією.

Це народне військо, в якому мусить брати участь кожен громадянин певного віку. Козак одбуває свою службу в своєму ж селі або місті.

Два – три роки...

Росія

Телеграфна. *144*

Одеса Наєкр всіма совѣтами
рабочихъ солдатскихъ и
крестьянскихъ депутатовъ
Украини.-

Телеграфъ
3/10.
Одесѣ.

Кієва № 6, 30, 23/10/2, 13, 30.

24/II/2, 1918

73/В.КВ-1.

Екстренно вні очереди.

Всѣ-українскій сѣздъ совѣтъ состоится 20-го февраля
старого стиля примите всѣ мѣри правильной организаціи вы-
боровъ на втотъ сѣзда.-

Организаціонное бюро.

5 ФЕВ 1918

19--18

ДАОО. Ф. Р-3829 : Одеська рада рабочихъ депутатовъ та представників
армії та флоту, м. Одеса. Оп. 1. Спр. 100Б : Телеграми, адресовані
О.Р.Д.

У. Н. Р.

Головний
Краєвий Комісар
Херсонщини, Таврії
і
Катеринославщини.

Місьському Голові
Городской Говоры

ВОЕННОЕ ВѢДѢНІЕ
11. АПР 1918

№ 159

квітня 11, 1918 року

м. Одеса.

Відносно Вашого запитання за № 589 повідом-
ляю, що Губернський Совіт К.Р.С. депутатів, яко-
професіональна організація жодного права заявля-
ти свої жадання, відносно діяльності громадських
установ, не має, - і пропонувати в таких випадках
керуватися існуючими законами.-

Головний Краєвий Комісар

Правитель Канцелярії

Писар

ДАОО. Ф. 16 : Одеська міська управа. Оп. 94. Спр. 89 : Листування з
Головним Комісаром Української Народної Республіки.

У. Н. Р.

Головний
Краєвий Комісар
Херсонщини, Таврії
і
Катеринославщини.

Пану. Одеському Міському Голові.

ГОРОДСКОЕ

29. АПР 1918

квітня 28, 1918 року

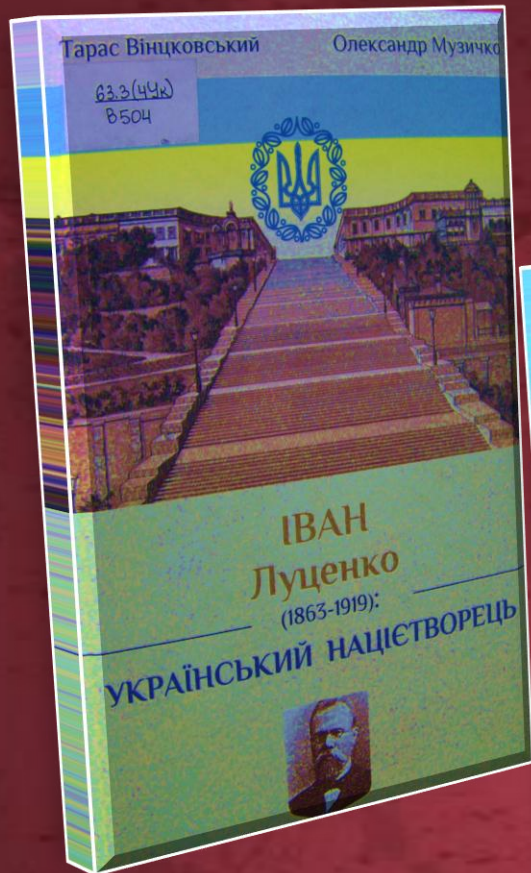
№ 639

м. Одеса.

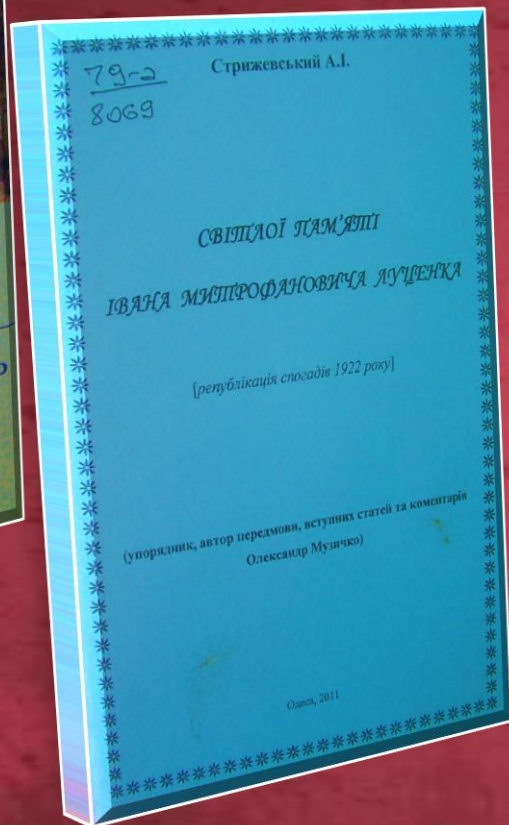
Наказом П. Міністра Внутрішніх Справ У.Н.Р. на
посаду Комісара Міста Одеси призначено Івана
Львовича п. Липу, а на посаду помічника Комісара
Міста Одеси п. Звенігородського.
Повідомляючи про се, прохаю в відповідних випад-
ках звертатись до вказаних особ.

Головний Краєвий Комісар

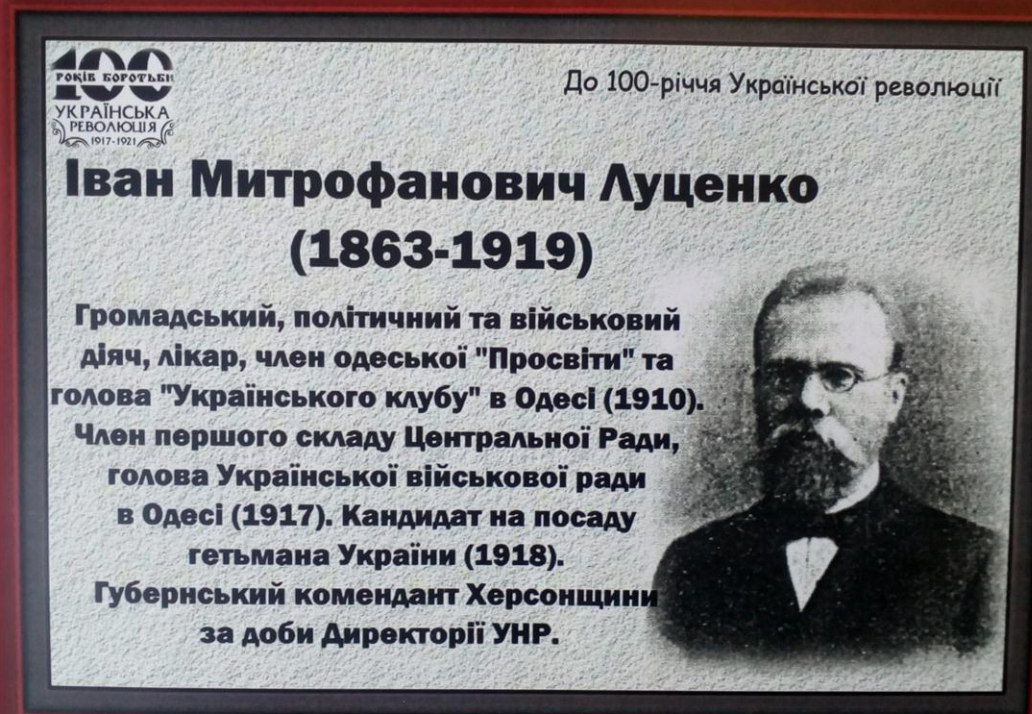
ДАОО. Ф. 16 : Одеська міська управа. Оп. 94. Спр. 89 : Листування з
Головним Комісаром Української Народної Республіки.

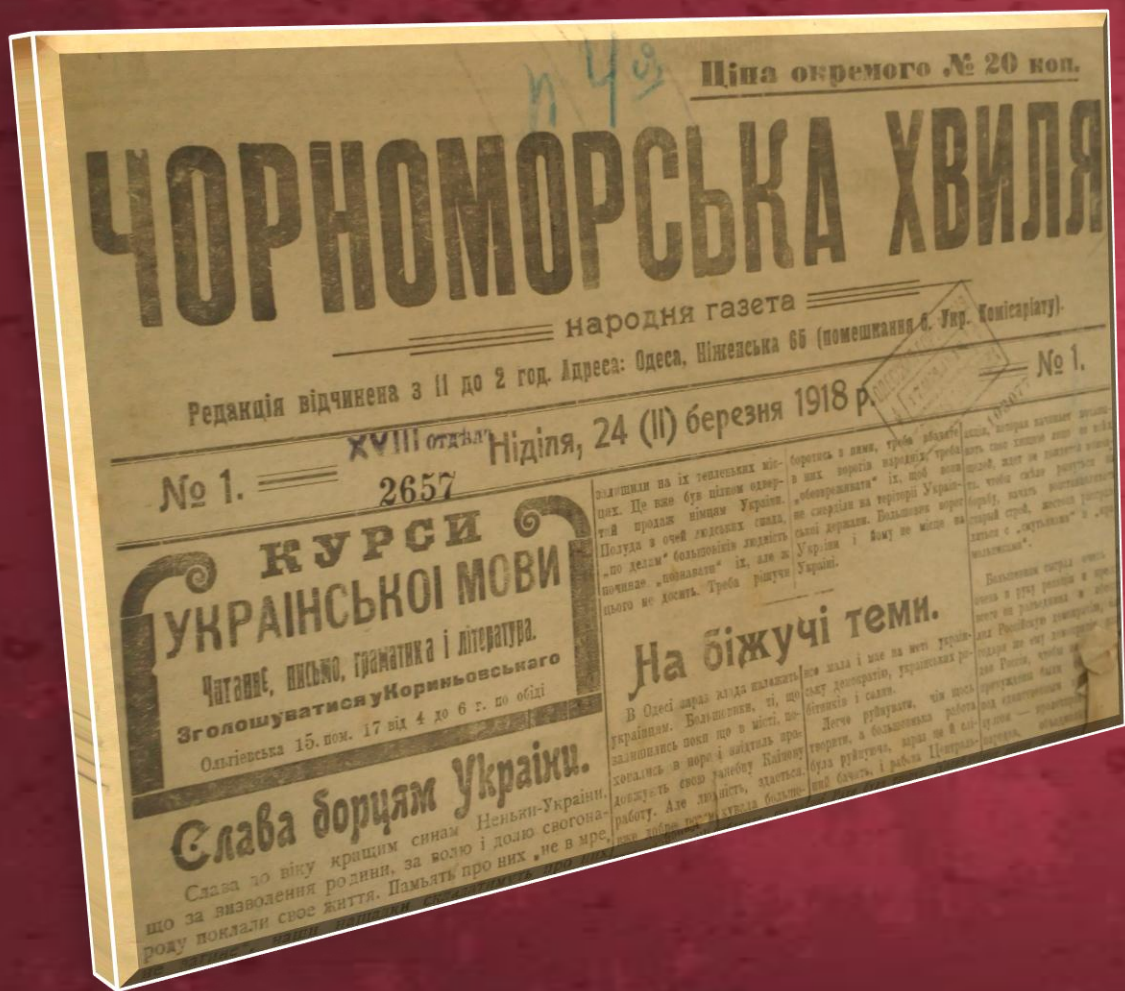

Вінцовський Т. С. Іван Митрофанович Луценко (1863–1919): український націєтворець / Т. С. Вінцовський, О. Є. Музичко. – Київ : Гамазин, 2013. – 351 с. 79-а/8462

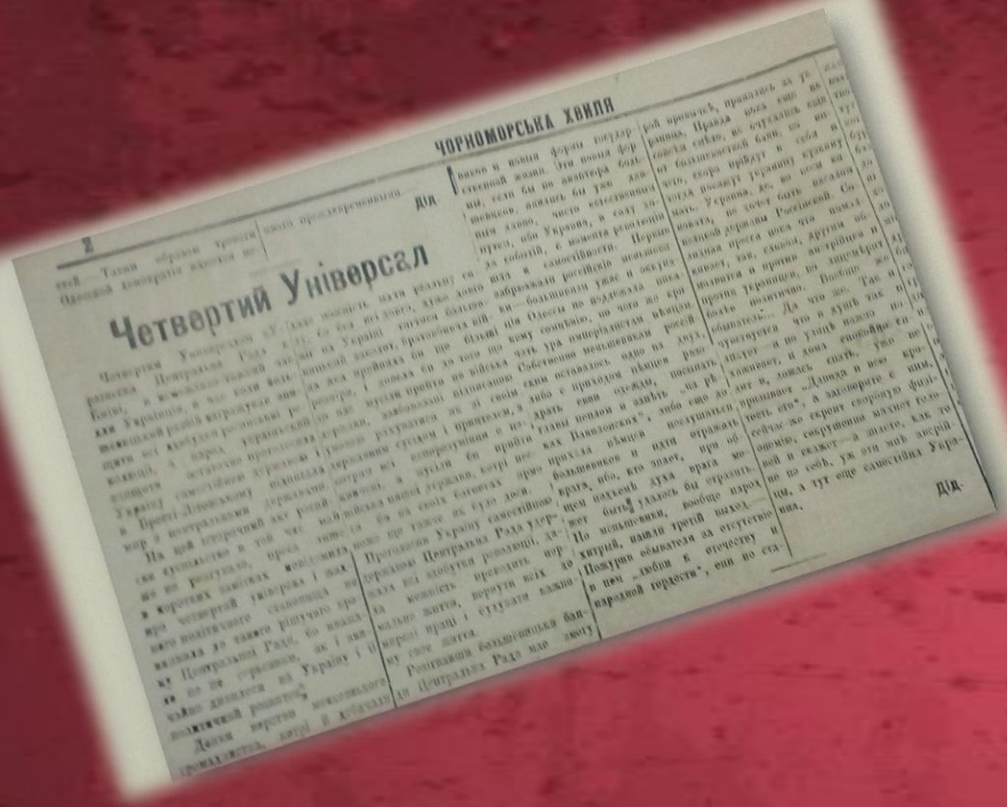
Стрижевський А. І. Світлої пам'яті Івана Митрофановича Луценка : републікація спогадів 1922 року / А. І. Стрижевський ; упоряд., авт. перед., вступ. ст. та комент. О. Є. Музичко ; наук. ред. І. Старовойтенко. – Одеса, 2011. – 100 с. 79-а/8069

"Чорноморська хвиля"

народна газета
виходила замість
припиненої газети
"Рідний курінь"

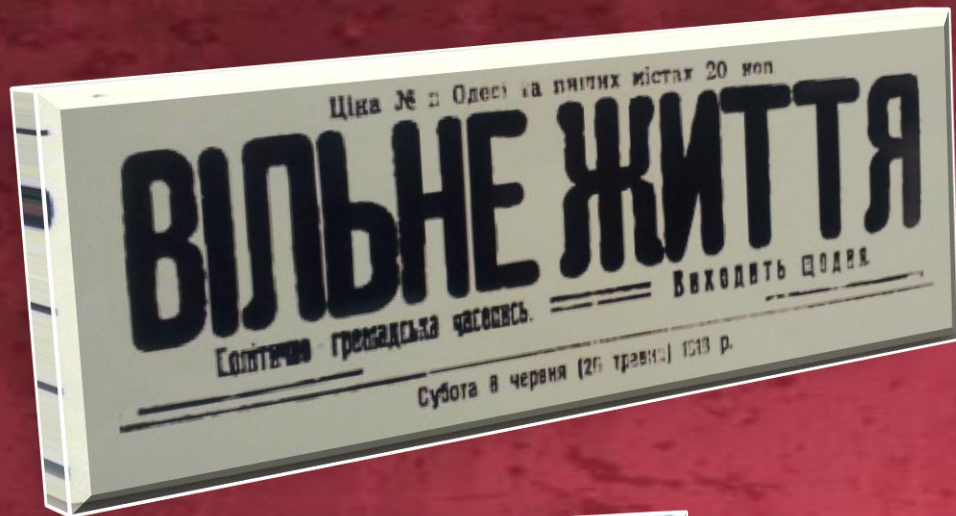

"Чорноморська хвиля"
народна газета
виходила замість
припиненої газети
"Рідний курінь"

«Рідний курінь» припиняє свою роботу із завершенням діяльності Центральної Ради та приходом до влади в Одесі більшовиків. Щоправда, навесні 1918 р. була спроба відновити часопис під назвою «Чорноморська хвиля», але за браком коштів та байдужого ставлення до газети, вона припиняє своє існування.

Найбільший розквіт одеської україномовної періодики пов'язаний із приходом до влади П. Скоропадського, Директорії. Цікаво, що саме тоді вперше за всю історію Одеси офіційним органом місцевої влади стало україномовне видання «Вістник Одеси», яке проіснувало впродовж всього періоду. Часопис мав значну фінансову підтримку від місцевої влади.

"Вільне життя"

незалежна громадсько-політична газета
виходила щодня

**"ХАЙ ЖИВЕ ВІЛЬНА
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА!"**

Орган товариства "Соціалістична Просвіта"

Редактори: М. Слабченко, В. Мурський, Л. Бурдин

Виходила також незалежна громадсько-політична газета соціал-демократичного спрямування «Вільне життя» (від 31 березня до 10 вересня 1918 р. (всього 128 номерів)).

"Вільне життя"

незалежна громадсько-політична газета
виходила щодня

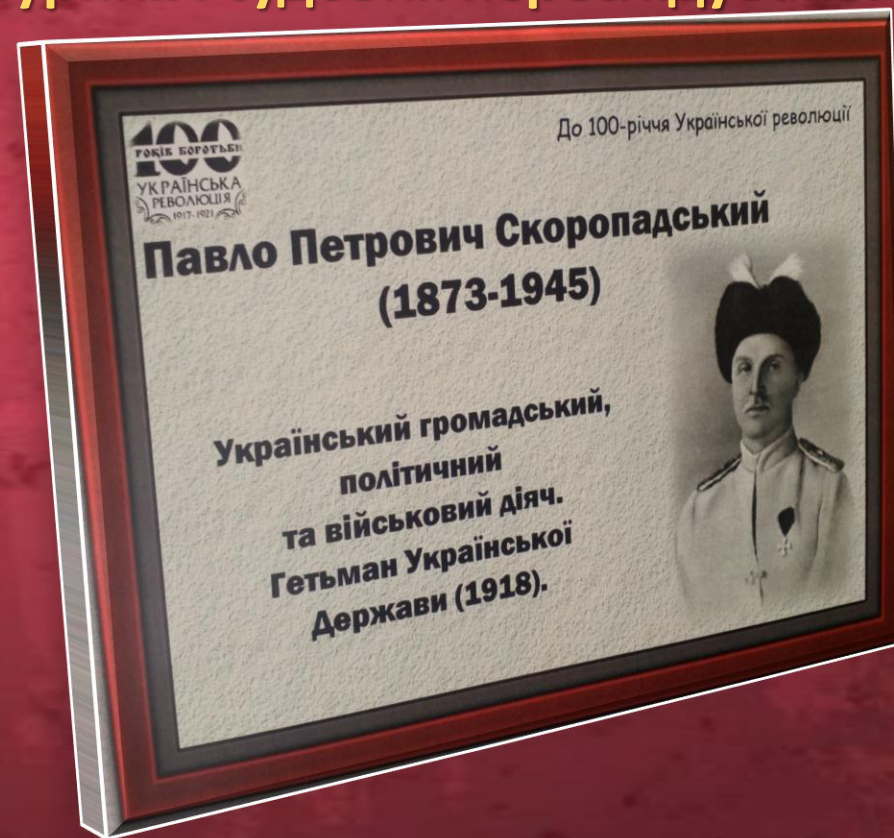
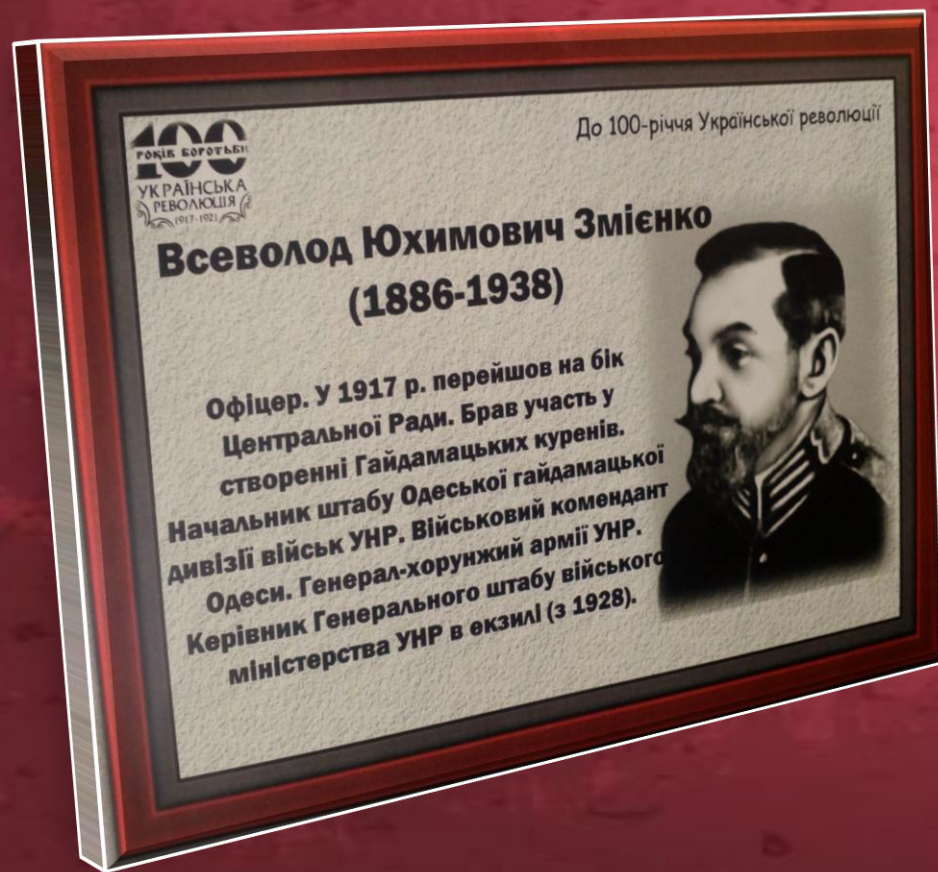
"ХАЙ ЖИВЕ ВІЛЬНА
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА!"

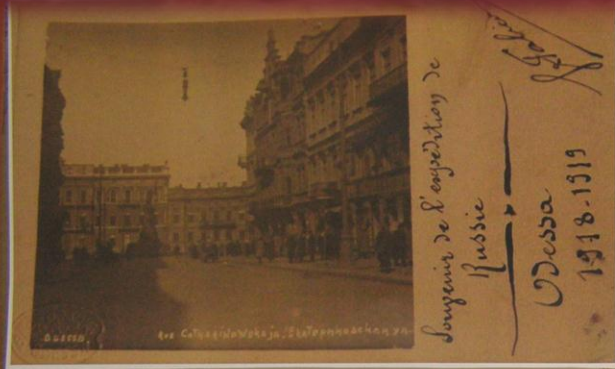
Орган товариства "Соціалістична Просвіта"

Редактори: М. Слабченко, В. Мурський, Л. Бурдин

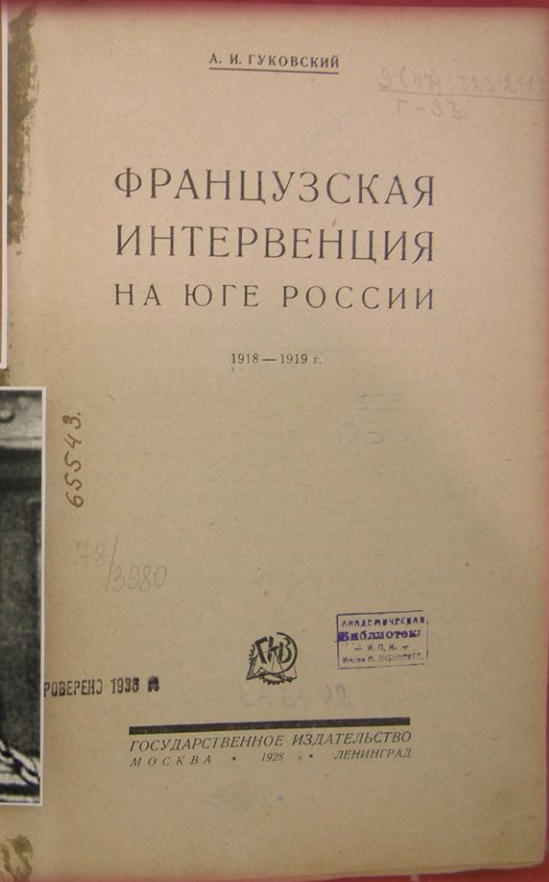
Газета активно висвітлювала національно-визвольні, державотворчі та культурні процеси в Україні загалом і в Південному регіоні зокрема.

Вміщувала інформацію про політичну та економічну ситуацію періоду гетьманату П. Скоропадського, повідомлення з-за кордону, публікації на літературні та мистецькі теми. «Вільне життя» зазнало цензурних і судових переслідувань.

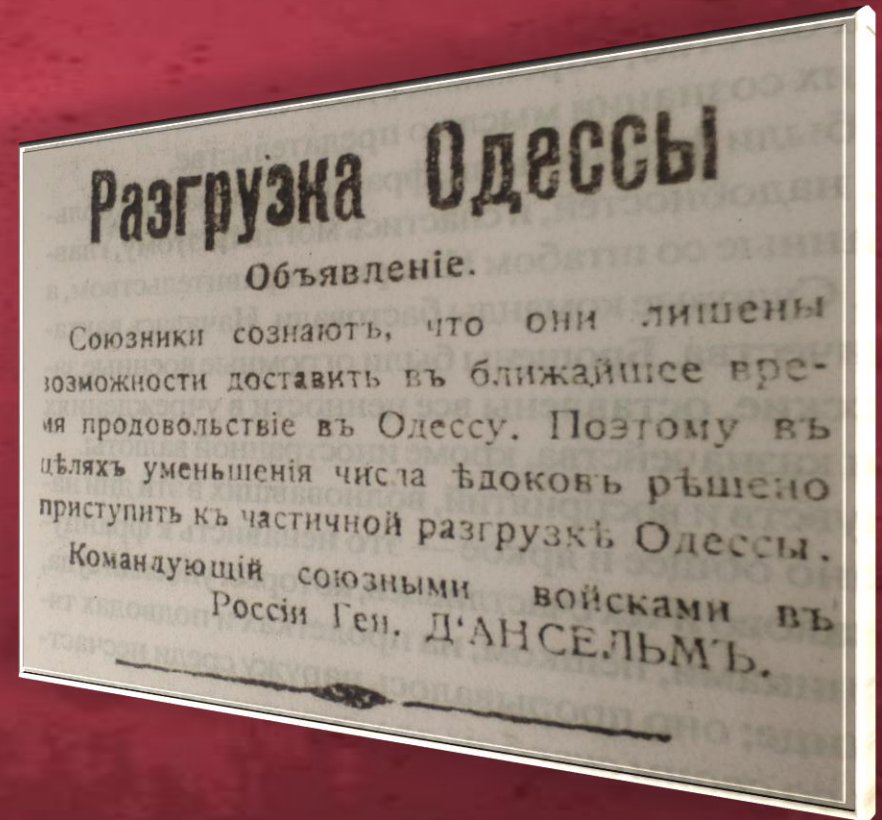

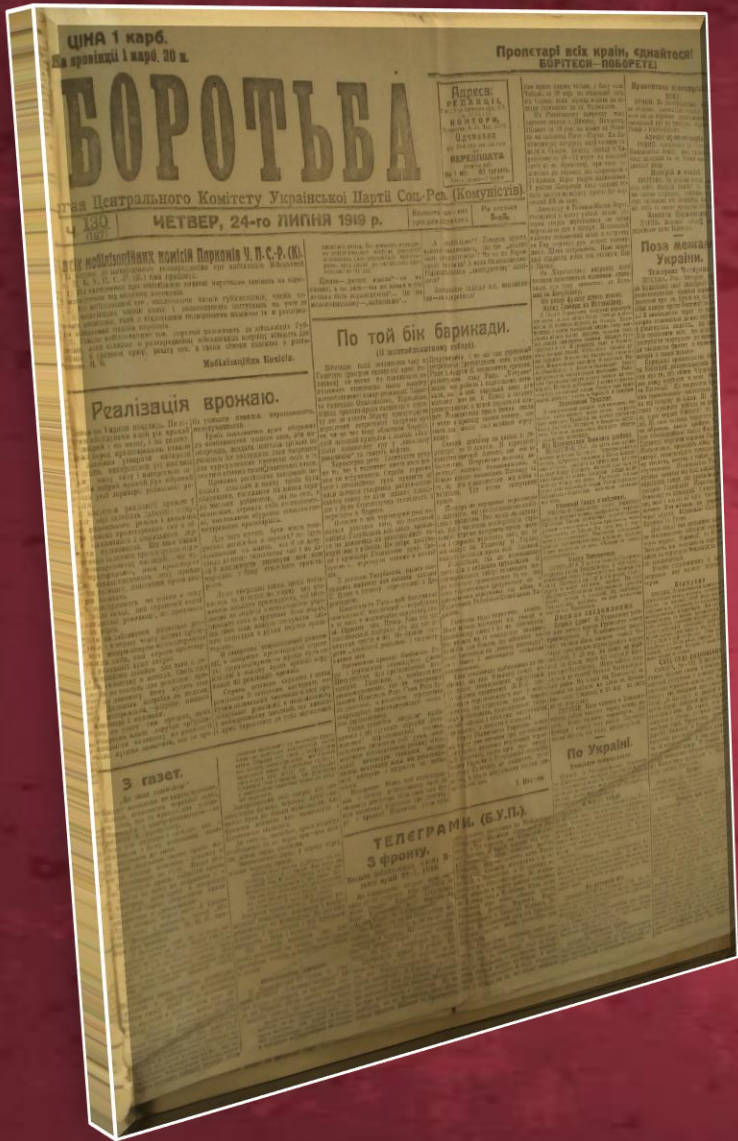

Солдаты войск Антанты в Одессе. 1919 г.

Гуковский А. И. Французская интервенция на юге России, 1918–1919 гг. / А. И. Гуковский. – М. ; Л. : Госиздат, 1928. – 268 с. 79-а/2060

"Боротьба"

газета виходила щодня

"Пролетарі всіх країн, єднайтеся!"

Орган Губернського комітету Херсонщини
Української партії соціалістів-революціонерів
(комуністів)

Редактор А. Миколюк

Газета «Боротьба» видавалася як орган Губернського комітету Херсонщини Українських соціал-революціонерів (комуністів), відповідно і гасло у неї було «Пролетарії всіх країн, єднайтеся!» та «Борітеся – поборете!». Почала виходити газета з травня 1919 р. Два номери (грудень 1919 р. та січень 1920 р.) виходили у підпіллі. Далі друкувалася вже легально.

"Боротьба"

газета виходила щодня

"Пролетарі всіх країн, єднайтеся!"

Орган Губернського комітету Херсонщини Української партії соціалістів-революціонерів (комуністів)

Редактор А. Миколок

100 РОКІВ БОРОТЬБИ
УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ
1917-1921

До 100-річчя Української революції

Симон Васильович Петлюра (1879-1926)

Український політичний діяч, публіцист. Член Генерального секретаріату УЦР. Організатор українських збройних сил. Головний отаман військ УНР (з 1918). Голова Директорії (1919-1920).

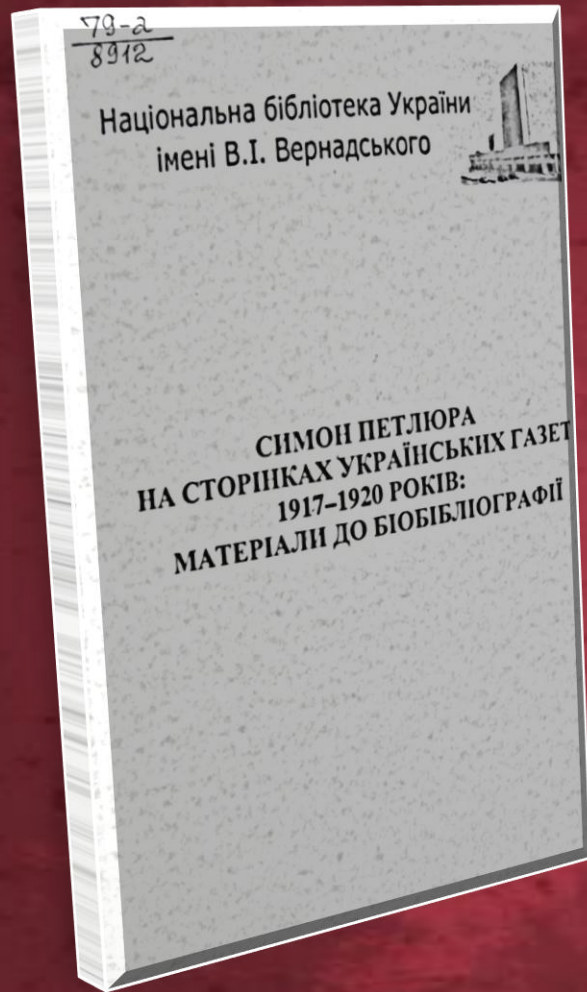

Перед новою небезпекою.

Револьюція на Україні вступила в нову фазу. На ній вже немає жодної ринкової, контр-революційної постали на ній і зрадників Гетьманів, за спільним отаманом Гетьманів, за спільним отаманом Гетьманів, за спільним отаманом Гетьманів...

По той бік барикади.

Військовий поділ останнього часу в Галичині (програма галицької армії) позитивно ставилося щодо революції. Завданням правого крила революції було захистити Україну від зовнішньої агресії...

Симон Петлюра на сторінках українських газет 1917–1920 років : матеріали до біобібліографії / авт.-уклад. О. А. Вакульчук ; гол. редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2015. – 379 с. 79-а/8912

Анотований бібліографічний покажчик включає 2704 бібліографічних анотованих описи 155 газетних видань різного політичного спрямування, котрі містять публікації, в яких згадується прізвище С. Петлюри.

"Більшовик"

щоденна селянська газета

"Пролетарі всіх країн, єдніться!"

Орган Одеського Губернського комітету
Комуністичної партії (більшовиків) України

Відп. редактори: О. Триліський, Я. Нечиталюк

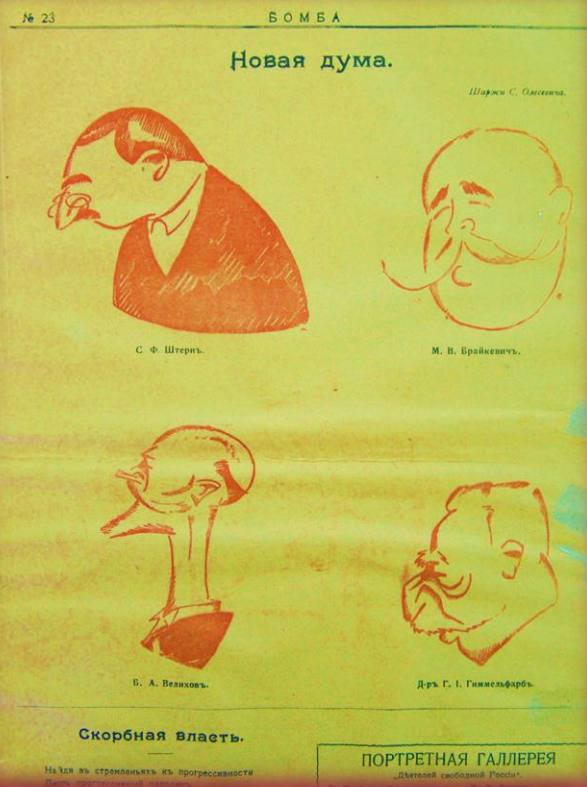
Починаючи з 1920 р., у новому суспільстві лишалося місце тільки для одного виду преси – пробільшовицької. Саме такою й була газета «Більшовик», перший номер якої з'явився 16 квітня 1920 р. Часопис поділявся на дві частини: перша містила відомості про зовнішню політику, друга – про внутрішню. Спочатку газета була листком, що містив лише невелику кількість заміток. Поступово з'являється інформаційна кореспонденція та редакційні статті. Тематика газети за весь час існування лишається незмінною – бойові події, мирні переговори, розкуркулення, питання сільського господарства.

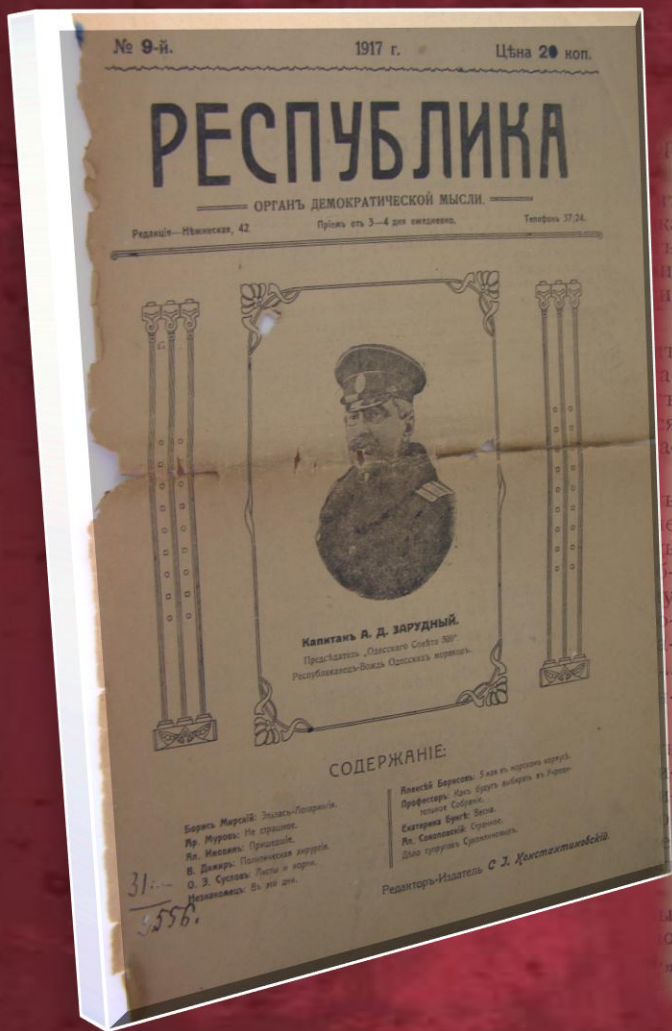
Після Лютневої революції російськомовна преса теж відрізнялася значною динамікою: лише в березні 1917 р. в Одесі з'являється 19 нових періодичних видань. На першому етапі формування масова преса була представлена такими видами видань, як суспільно-політична, студентська, сатирично-гумористична та клерикальна, а серед галузевої преси можна виділити такі типи, як профспілкова та військова. Суспільно-політична ділилася на партійну та позапартійну. Для всіх тогочасних видань була характерною значна політизованість, а деякі з них були офіційними органами політичних партій.

*Бомба : журнал революционной сатиры. – 1917.
31/550*

Сатирично-гумористичні часописи 1917-1920 рр. мали концептуальну спрямованість кращих зразків одеської сатиричної преси, висміювали з позиції загальнолюдської моралі вічні вади людства в усіх їхніх проявах. Журнал «Бомба» з'явився у 1917 р. (редактор Б. Фліт) мав достатньо високий рівень сатиричного видання. У часописах переважали матеріали художньо-публіцистичних жанрів (фейлетони, анекдоти), художні жанри (ліричні, філософські оповідання, епіграми, байки).

*Республика : орган демократической мысли. – 1917.
31/556*

Ал. Улюкинъ.

В. Димирь.

Политическая хирургія.

Мнѣ уже случалось однажды на столбцахъ «Республики» (№ 2) касаться вопроса объ автономіи и федерации. Съ тѣхъ поръ по этому вопросу много сказано въ печати, въ докладахъ, на съѣздахъ и т. д. Однако, и до сихъ поръ мы не имѣемъ по этому вопросу мнѣнія, которое можно было бы считать преобладающимъ мнѣніемъ страны или же хотя бы мнѣніемъ революціонной демократіи. Вопросъ все еще остается открытымъ, — и это естественно; онъ и долженъ оставаться открытымъ до тѣхъ поръ, пока не будетъ рѣшенъ Учредительнымъ Собраніемъ, и всякую попытку самочиннаго рѣшенія этого вопроса какою бы то ни было группою населенія до Учредительнаго Собранія, всякую попытку поставить Учр. Собраніе въ этомъ вопросѣ передъ уже «свершившимся фактомъ» слѣдуетъ считать попыткой преступной въ отношеніи Россіи, въ отношеніи демократіи и въ отношеніи революціи.

Но если въ смыслѣ фактическаго разрѣшенія вопросъ остается и долженъ оставаться открытымъ до Учредительнаго Собранія, то это вовсе не значитъ, что и съ принципиальнымъ выясненіемъ вопроса, съ подготовкой общественнаго мнѣнія въ томъ или иномъ направленіи тоже слѣдуетъ ждать до Учредительнаго Собранія. Отнюдь нѣтъ, — принципиальная подготовка рѣшенія должна идти теперь же, вся черновая работа мысли должна быть теперь же продѣлана, и мысли, мотивы и формулы должны

У цей період продовжує функціонувати позапартійна преса. Зразком журналу демократичного напряму стало видання «Республика» (редактор-видавець С. Константиновський). У політичному плані журнал займався пошуком компромісних рішень, що відбивало позицію тогочасної інтелігенції. Часопис відрізняє жанрове розмаїття: хроніки, політичні огляди, аналітичні статті, художньо-публіцистичні матеріали, оповідання, п'єси.

«Власть народа» – орган прогрессивних професорів Новоросійського університету; лівобуржуазне видання з сильним нахилом у бік соціал-демократичних ідей. Завдяки активній участі професури Новоросійського університету газета стала досить серйозним виданням, в якому значне місце займали аналітичні статті соціально-економічної та політичної тематики. Вийшло всього 40 номерів.

Власть народа : буржуазний орган радикального направления. – 1917.

Известия Одесского фронтового и областного съезда советов солдатских, матроских, офицерских и рабочих депутатов. – 1917.

Средняя, Херсонск. ул. 13 одесского будапештского Общества. Среда 15 Мая [21 Мая] 1918 г.

СВОБОДНАЯ МЫСЛЬ

ежедневная общественно-политическая и литературная газета

Цѣна № 20 к.

№ 29

Объявления. Строчка полагается впереди текста — 1 р. Позади текста — 60 к. На 2-й и 3-ей страницах спорку — 1 р. 50 к. Для писемъ нужна авертная склейка

Хектора: Голта Центральная ул. д. Косинского. Приемъ отъ 9 до 1 ч. дня и отъ 4 до 6 ч. веч.

Редакция: Голта, Центральная улица и Косинского. Приемъ отъ 11 до 1 ч. дня. Рукописи не возвращаются.

подписка:	Мѣсяц	3	5	18	—
	Р. К. Р. К.	14	25	18	—
На 3 мѣсяца.	9	50	12	—	
На 2 мѣсяца.	4	75	6	—	
На 1 мѣсяць.					

На 15 мая с. г. Голтинскомъ Механическомъ заводе (бывш. Рейно) нанята

Продажа съ аукціона

ломъ: старые рельсы, желѣзо и чугунъ будутъ начнуты въ 12 часовъ дня и будутъ окончательными (безъ переторжки) печокасъ 198-5-3

Начальникъ завода

магазинъ И. ШАМЕСА

въ Богополь, въ корпусѣ

распродажа

НАРЪЗКА мельн. вальцевъ

производится на мельницѣ З. П. Скаржимскаго арендуемой Т-вомъ Мигеевскихъ мельницъ, подѣ фирмой „МУКОМОЛЬ“

Съ заказами обращаются въ контору Ш-ба въ Толтъ

Подготовительные курсы.

Группой ученицъ окончившихъ 8 классную Голтин. женск. гимназію: Зесплюбской, Бромфманъ, Затучной, Рѣлинской и учительницъ той-же гимназіи Н. А. Куневской и А. И. Сальвиной

Открываются въ маѣ курсы

Цѣна 3 к.

ИЗВѢСТІЯ

Одесскаго фронтового и Областного Съезда

Советовъ солдатскихъ, матросскихъ, офицерскихъ и рабочихъ депутатов.

Цѣна 3 к.

Воскресенье 28-го мая 1917 года.

Адресъ редакціи и типографіи: Новосельскаго № 39. Телефонъ № 40-24.

№ 18.

РЕЗОЛЮЦИИ

принятыя на общемъ собраніи фронтового съезда

о войнѣ.

1) Петербургскій съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

2) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

3) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

4) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

5) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

6) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

7) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

8) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

9) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

10) Съездъ рабочихъ и солдатскихъ депутатовъ, принявъ всѣ мѣры въ пользу мира, одобряетъ перемиріе и предлагаетъ немедленно обратиться къ правительству и союзамъ на имя народа и народа мира съ предложениемъ заключить миръ безъ захвата территорий и национальностей, мирный договоръ достигнуть возможно раньше.

Свободная мысль : [газета панславистского антигерманского направления] – 1918.

Сын народа : [орган Новороссийского студенчества] – 1917.

Революційне піднесення стало поштовхом до появи студентських та учнівських часописів – «Студенческие отклики», «Бюллетень Центрального комитета новороссийского студенчества», «Наше слово», «Сын народа». До характерних рис молодіжної преси революційної доби належать такі, як захоплення революційною ейфорією, палка ненависть до ворогів революції, велика кількість авторів, патетичні назви публікацій, екзотичні псевдоніми. Молодіжна преса фактично припиняє своє існування на початку 1918 р. у зв'язку з розчаруванням студентства в ідеалах революції.

Одесский листок. – 1917.

Активно включалось у політичне життя одеське студентство. О 5 години вечора в Новоросійському університеті відбулася загальностудентська сходка. Був обраний Центральний комітет організованого новоросійського студентства, що об'єднав демократичну частину студентів.

«Одесские новости», № 10354, 5 (18) березня 1917 р.

В Новоросійському університеті відбулася загальностудентська сходка. Студенти вимагали участі в керівництві університетським життям, негайного звільнення з університету реакційної професури,

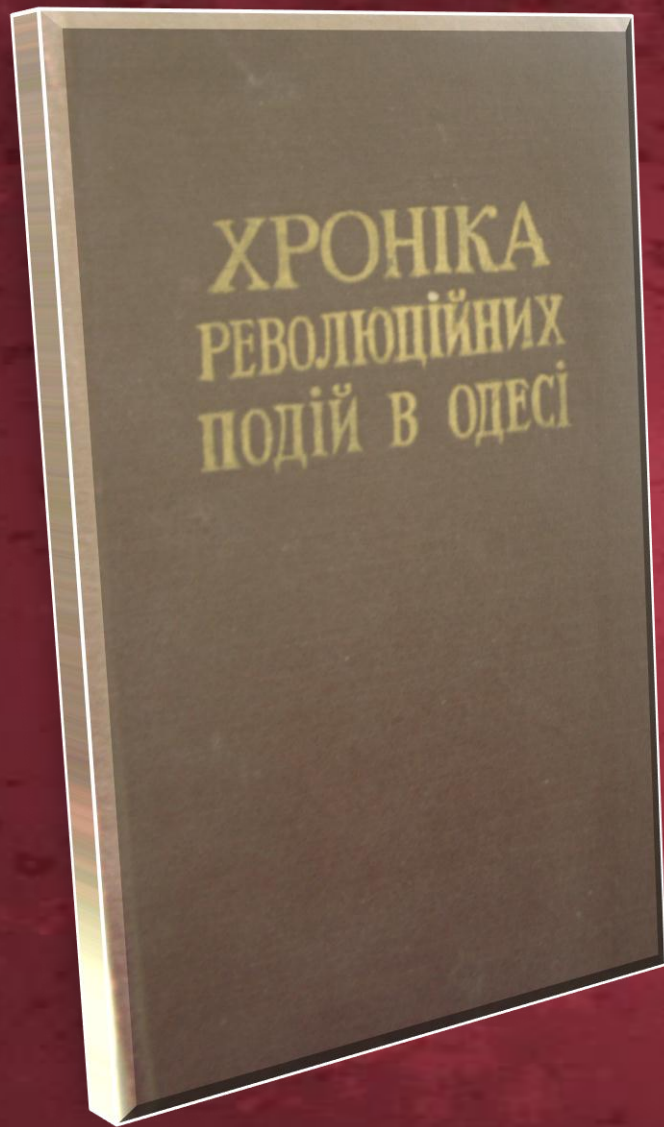
«Одесские новости», № 10370, 21 березня (3 квітня) 1917 р.

Під впливом вимог студентів до Новоросійського університету були запрошені звільнені за участь у революційному та демократичному русі професори Є. М. Щепкін, Є. В. Васьковський, І. М. Занчевський та інші.

«Одесские новости», № 10370, 21 березня (3 квітня) 1917 р.

На загальностудентській сходці, що відбулася в Новоросійському університеті, була прийнята резолюція, в якій говорилося, що невідкладним завданням моменту є боротьба за мир, за ліквідацію війни.

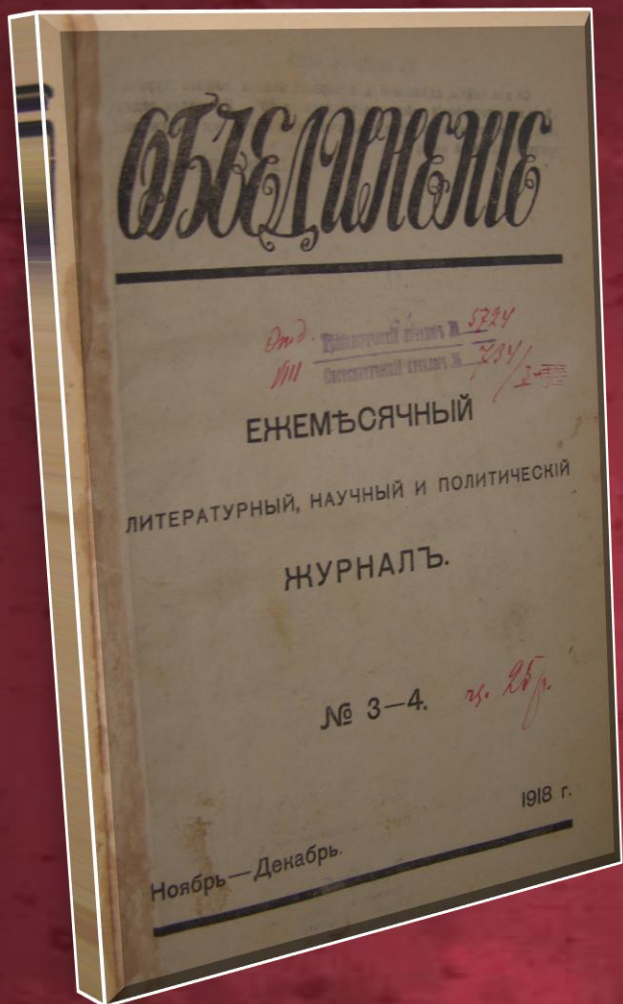
«Одесские новости», № 10398, 22 квітня 1917 р.

Хроніка революційних подій в Одесі: період боротьби за встановлення Радянської влади (лютий 1917 р. – січень 1918 р.) / упоряд. З. В. Першина, М. Є. Раковський. – Одеса : Одеське обл. вид-во, 1958. – 183 с.

Хроніка складається з коротких записів фактів, найважливіших подій, що дані в суворій хронологічній послідовності – за місяцями і днями. Науково-довідковою базою були матеріали одеських архівів, збірки документів, спогади та одеська періодична преса, а саме «Одесские новости», «Южній рабочий», «Известия Одесского Совета рабочих депутатов», «Голос пролетария».

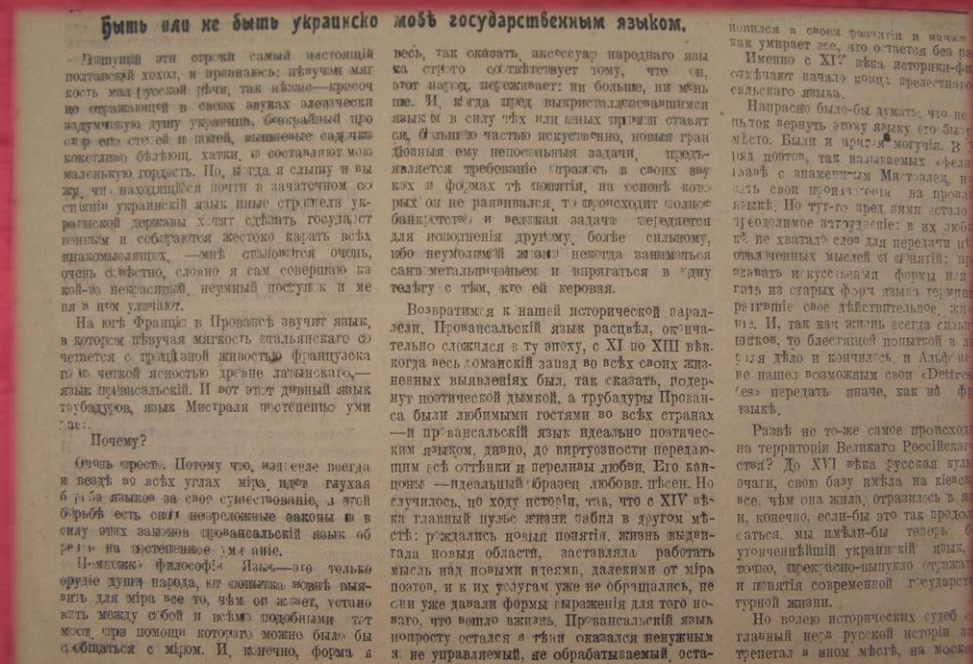
У межах галузевої преси першого періоду значну групу складають профспілкові видання, активному розвитку яких сприяли партії меншовиків та есерів. Одним з перших видань цього типу став щотижневий журнал «Объединение» – орган одеської спілки службовців державних та громадських установ, який побачив світ у квітні 1917 р.

Объединение : [литературно-политический журнал, объединяющий лево-буржуазные и правосоциалистические группировки]. – 1918. 31/870

Жизнь : [журнал кадетского направления] – 1918. 31/555

Быть или не быть украинско-мольб государственным языком.

Популярный или странный самый настоящий поставший поход, и признаешь: иными мыслями, как мажорской рифмы, так и вечно-красочной образности в своих звуках эстетически возмущают душу украинца. Безраздельно простраивает его и вечно, выношенное одержаво кокетливо бляхит, хитки, и ооставляют мою маленькую гордость. Но, когда я слышу и вижу, что находящийся почти в зачаточном состоянии украинский язык, ныне страстно украинской державы хотят сделать государственным и обязательным жестоко карать всех аналогичных, — мне становится очень, очень приятно, словно я сам совершаю какой-то величайший, немудрый поступок и меня в нем глумятся.

На юге Франции в Провансе звучит язык, в котором живучая мягкость итальянского сочетается с пружинной живостью французского, в четкой ясностью древне латинского, — язык провансальский. И вот этот древний язык губадуров, язык Мистраля постепенно умирает.

Почему? Очень просто. Потому что, издавна всегда везде во всех углах мира, идея глухая борется за свое существование, а этой борьбе есть свои непереложные законы и в силу этих законов провансальский язык борется на истощенное умение. Имяслав: философия. Язык — это только оружие души народа, и поэтому язык выжить для мира все то, чем он живет, установить между собой и всеми подобными тот мост, при помощи которого можно было бы общаться с миром. И, конечно, форма бы

весь, так сказать, аксессуар народного языка строго соответствует тому, что он, этот язык, переживает: ни больше, ни меньше. И, когда пред выкристаллизовавшимся языком в силу тех или иных причин ставит себя, в первую очередь, неустойчиво, новая грандиозная ему непосильная задача, представляется требованием в своих звуках и формах тех понятий, на основе которых он не развивался, то происходит какое-то банкротство, и великая задача передается для выполнения другому, более сильному, ибо неутомимый язык никогда занимается само-метальничьем и впрямь в одну толпу с тем, кто ей веровал.

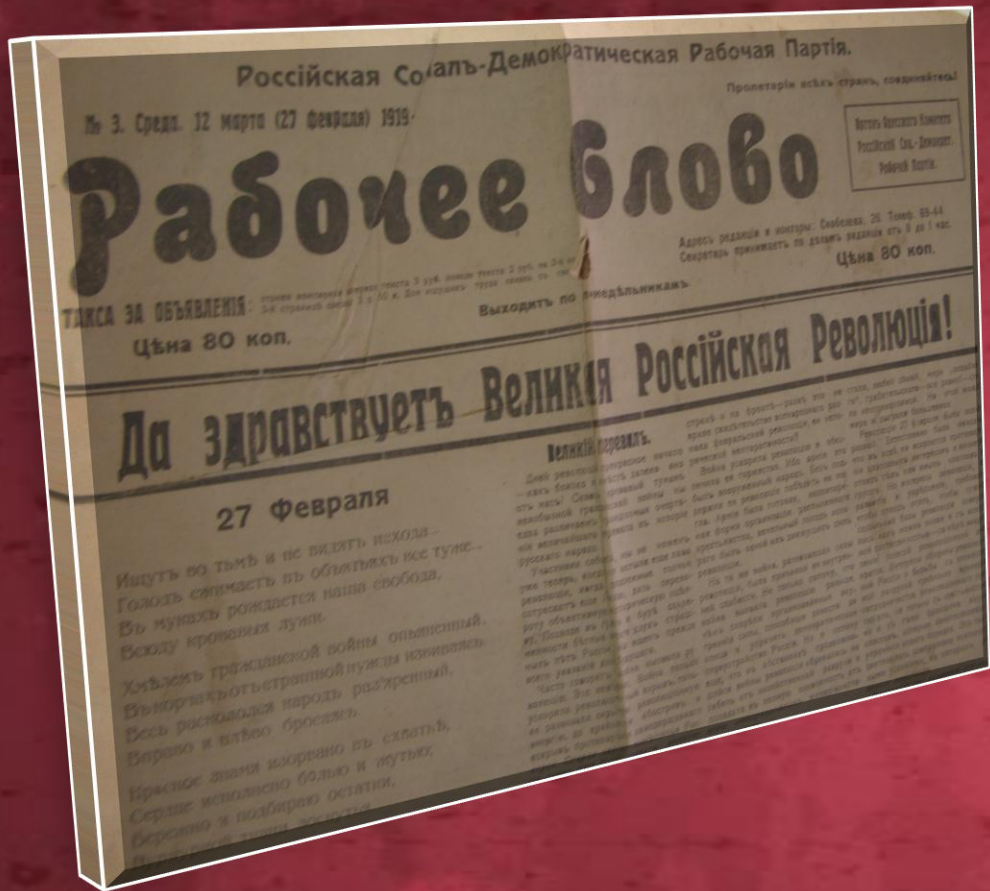
Возвратимся к нашей исторической параллели. Провансальский язык расцвел, окончательно сложился в ту эпоху, с XI по XIII вв., когда весь романский запад во всех своих языковых выведениях был, так сказать, потернут поэтической дымкой, а трубадуры Прованса были любимыми гостями во всех странах — и провансальский язык идеально поэтическим языком, дивно, до виртуозности перелатым вся отбывки и перелаты любви. Это кантон — идеальный образец любовной поэзии. Но случилось, по ходу истории, так, что с XIV в. как главный пульс жизни забил в другом месте: рождались новые понятия, жизнь выдвигала новые области, заставляла работать мысль над новыми идеями, далекими от мира поэтов, и к их услугам уже не обращались, не они уже давали формы выражения для того нового, что вошло в жизнь. Провансальский язык попросту остался в тени оказался ненужным и не управляемый, не обратимый, оста-

вился в своем развитии и начал как умирает все, что отстало без всякого Имперо с XI? Ибо историко-филологический анализ вводит предостережение сельского языка.

Напрасно было бы думать, что поэтот вернуть этому языку его былого место. Выли и приросты могут. В 1918 году, так называемых «федерализм» с знаменитым Мистралем, и есть свои произведения на провансальском. Но тут-то пред нами встала труднейшая задача: в их любви не хватало слов для передачи их столь ценных мыслей и идей; приходится вводить и искусственные формы и слова из старых форм языка термины, решившие свое действительное значение. И, так как язык всегда сильнее слов, то блестящая поэзия в литературе была и кончилась и Альфред не нашел возможным свои «Dites /es» передать иначе, как на французском.

Разве не то же самое произошло на территории Великого Российского государства? До XVI в. русская культура, своим базисом имела на своем все, чем она жила, образовалась в языке, и, конечно, если бы это так продолжалось, мы имели бы теперь более совершенный украинский язык, точнее, превосходящий по богатству и новизне современной государственной жизни.

Но волею исторических судеб в главный несчастье русской истории застрелел в нем мост, на москву

Рабочее слово : [газета Одесского комитета РСДП. [объединённая]] – 1919.

Никита.

Начало революціи.

(Изъ бесѣды съ б. членомъ Врем. П-ва тов. М. И. Скобляевымъ)

Въ послѣднихъ числахъ февраля въ то время, какъ ихъ товарищи раз- стали удлиняться и превращаться въ ихъ женъ и дѣтей на улицахъ Петро- своеобразные улочки не то клубы не града. Одинъ изъ солдатъ неожиданно слыло заявили въ отвѣтъ: „мы ихъ гонять эти митинги, но тишею. Ка- заки уже стали отказываться отъ ро- ли, навязываемой имъ начальствомъ.

Внезапно, въ субботу 25 февраля я былъ вызванъ тревожнымъ телефо- номъ звонкомъ въ городскую думу для констатирования факта разстрѣ- ловъ. Настроение въ этотъ день у всѣхъ, съ кѣмъ приходилось встрѣ- чаться, въ частности у всѣхъ членовъ Гос. Думы было повышенное. Всѣ чувствовали свою беспомощность и раздѣляли полную увѣренность въ томъ, что „пострѣляютъ и тѣмъ дѣло кончится“.

Весь день 26 февраля (воскресенье), когда Хабаловъ превратилъ Невскій просп. въ арену разстрѣла женщинъ и дѣтей, въ Госуд. Думѣ настроеніе стало еще болѣе тревожнымъ и безы- сходнымъ. Члены прогрессивнаго бло- ка, какъ и всѣ прочіе члены Госуд. Думы беспомощно вопрошали, что имъ дѣлать! Изъ рядовъ крайней лѣвой отдѣльные члены Гос. Думы предла- гали сдѣлать хоть минимумъ возмож- наго: воспользоваться личными связа- ми съ офицерствомъ и команднымъ составомъ и воздействовать на него въ сторону прекращения безцѣльной расправы и разстрѣловъ на Невскомъ.

Къ вечеру атмосфера на улицахъ стала еще болѣе тревожной, но все таки положеніе все еще казалось без-

справно и не имѣло смысла, что не было никакой возможности что-либо предпринять. Дѣла разраба становились вѣс- ными. Дѣла становились вѣснѣе. Но дѣла не могли въ этотъ моментъ быть возмущены. Дѣла не могли въ этотъ моментъ быть возмущены. Дѣла не могли въ этотъ моментъ быть возмущены.

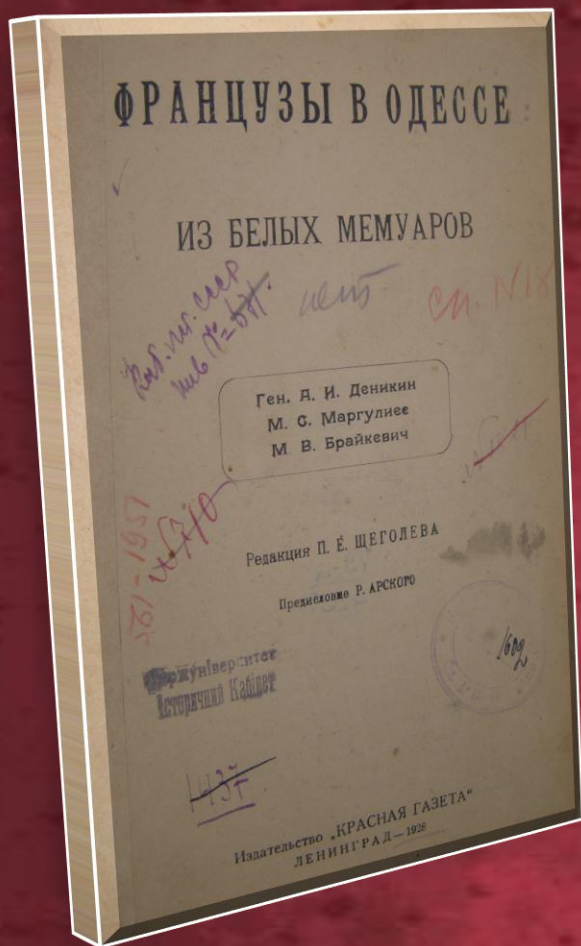
Великій Перевалъ.

Дней революціи прекрасное начало — какъ близко и вѣсть далеко оно отъ насъ! Сквозь кровавый туманъ неизбывной гражданской войны мы едва различаемъ грандіозныя очерта- нія величайшаго перевала въ исторіи русскаго народа.

Участники событий, мы не можемъ уже теперь, когда не остыла еще лава революціи, когда подземные толчки сотрясаютъ еще землю, дать перево- роту объективную историческую оцѣн- ку. Подводя въ грозѣ и бурѣ совре- менности бѣглые итоги дзухъ страш- ныхъ лѣтъ Россіи, мы ищемъ прежде всего указаній для будущаго.

Часто говорятъ: война вызвала ре- волюцію. Это не вѣрно. Война только ускорила революціонный взрывъ, толь- ко развязала скрытую революціонную энергію, до крайности обостривъ н

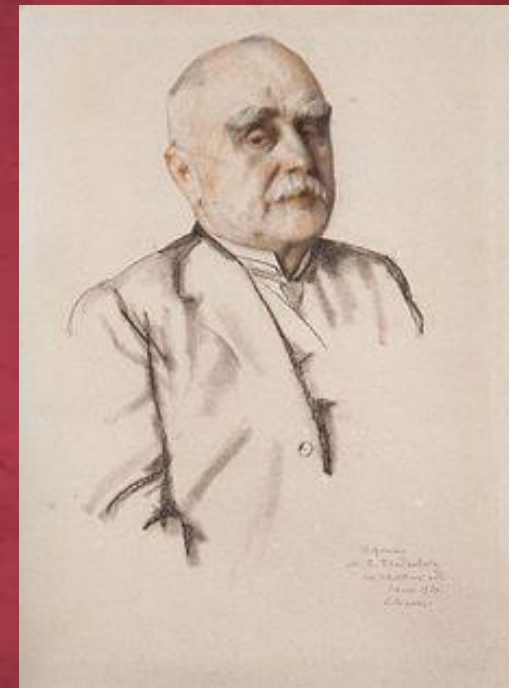
Французы в Одессе : из белых мемуаров / А. И. Деникин, М. С. Маргулиес, М. В. Брайкевич / ред. П. Е. Щеголева ; предисл. Р. Арский. – Л. : Красная газета, 1928. – 262 с. 79-а/4207

Денікін Антон Іванович

Маргулієс Мануїл Сергійович

Брайкевич Михайло Васильович

31/ОДЕССКИЙ
ГОРОДСКОЙ ГОЛОВА
Одесского
Голови (Міського Самоурядованн.)

У. Н. Р.
Головний
Краєвий Комісар
Херсонщини, Таврії

Катеринославщини.
Відділ справ громад.
"Звітня" № 57
дня 1918 року
м. Одеса.

На завідомлення Ваше від 28/III за
№577 маю честь просити Міське Самоурядован-
ня взяти на себе утворення комісії по евакуа-
ції біженців, по-заяк по технічним обставинам
скласти таку комісію при Комісаріяті зараз не-
можливо.

Головний Краєвий Комісар *Кеши*

Голова Відділу
справ Громадянських *АВ*

Секретар- *М. Машинист*

ДАОО. Ф. 16 : Одеська міська управа. Оп. 94. Спр. 89 : Листування з
Головним Комісаром Української Народної Республіки.

ДАОО. Ф. Р-3829 : Одеська рада робочих депутатів та представників
армії та флоту, м. Одеса. Оп. 1. Спр. 17 : Копії вихідного листування
Президіума Одеської Ради Робочих депутатів.

В РЕВОЛЮЦІОННИЙ
КОМИТЕТЪ.

Въ связи съ получен-
ными въ Одессѣ сообщеніями отъ Централь-
ной Украинской Рады объ образованіи
Комитета по охранѣ революціи при Укра-
инской Радѣ, Объединенный Президіумъ
Совѣтовъ Рабочихъ, Солд., Матросск.
Крестьянск. Деп. постановилъ немед-
ленно выслать по прямому проводу, что
ставляетъ собомъ Киевскій Революціон-
ный Комитетъ, организованный при Украин-
ской Центральной Радѣ, каковы взаимоотно-
шенія между Киевскимъ Совѣт. Раб.
и Крестьянск. Деп. и Радой и какія
имѣются у нихъ свѣдѣнія изъ Петро-
града объ прилагаемъ выписку изъ
колла объ отношеніи къ Одесской Го-
родской Думѣ.

Членъ Предсѣдательской Коллегіи
Секретарь

ВОЙСКОВОМУ КОМИССАРУ
ОДЕССКАГО ОКРУГА.

Въ последнее время снова уча-
стались самочинные обыски на улицахъ и разоруженіе красно-
гвардейцевъ отдѣльными группами въ формѣ гайдамаковъ.
Считая недопустимымъ такое явленіе, которое можетъ привести къ
нежелательнымъ результатамъ, Исполнительный Комитетъ С.Р.Д.
проситъ Васъ довести до свѣдѣнія жителей города, что Вой-
сковая Рада осуждаетъ самочинные обыски на улицахъ и прини-
маетъ всѣ мѣры къ предупрежденію таковыхъ и предлагаетъ
народной Мидици задерживать преступниковъ, которые поворятъ
украинскія воинскія части.
Одновременно съ симъ просимъ Васъ распорядиться о воз-
вратѣ оружія, отобраннаго у красногвардейцевъ, о чемъ
Начальникъ Штаба Красной Гвардіи докладывалъ представителю
Войсковой Рады Сахнову - Устиновичу.

Членъ Предсѣдательской Коллегіи

ДАОО. Ф. Р-3829 : Одеська рада робочих депутатів та представників
армії та флоту, м. Одеса. Оп. 1. Спр. 17 : Копії вихідного листування
Президіума Одеської Ради Робочих депутатів.

№ 4 СИЛУЭТЫ

Литературная жизнь Киева и Харькова.

(Белые заметки постороннего наблюдателя).

Поэтические группировки этих двух городов вполне определено делаются на российскую и украинскую. Но, помимо этого, жизнь литературных кругов Киева и Харькова имеет еще свои местные отличия. В Киеве более передовой является российская литературная молодежь. Она концентрируется вокруг партийной газеты «Пролетарская Правда» и агитпропа Губкома. Ее объединяет общее революционное настроение участников и коммунистический дух ее руководителей. Поэзия этой группы не отличается особой новизной, так как московские влияния и модные веяния доходят до Киева с большим опозданием. Работы ее поэтов не отличаются также большим техническим совершенством, так как вопросы техники еще не пользуются здесь достаточным вниманием. И до сих пор из ее среды не выдвинулись значительные дарования. Но все же есть у нее свои достижения, как напр., стихи из самых

Жизнь поэтических украинских кругов проходит в Киеве совершенно в ином направлении. — Украинская стихия, растерянная, недостаточно реакционна, недостаточно революционна еще не обретая своего мира. В Киеве как то особенно много украинских поэтов. Недавно возникло новое их объединение — «Верешия», при котором начала работать украинская литературная студия. Холодом и отжившими годами веет от этих поэтов, — прекрасный чеканный стих, звонкая, отборные красивые слова, и Бальмонтский равновесный «дух», символизм, а в общем — добродушная романтика, модернизованная, более народная, и только. Поля, степи, хлеба, дали, деревушки, очи, косы. — вот и весь арсенал. Мало. Иная жизнь в Харькове. Здесь российские литераторы совсем бедны и непримерны. Наибольшую жизнедеятельность проявляет среди них Пролеткультовцы и их студия.

№ 11. **БЮЛЛЕТЕНЬ** Выходит ежеквартально
 21 января 1921 г.

ОДЕССКОГО ГУБЕРНСКОГО СТАТИСТИЧЕСКОГО БЮРО

Редакция и контора «Бюллетеня» и «Статистического Вестника» помещаются по ул. Ласточкина (б. Ланжер.), 15.
 Приемные часы редактора: ежедневно от 11 до 12 час.

ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СТАТИСТИКА

Естественное движение населения г. Одессы в сентябре 1920 г.

Движение населения г. Одессы Общий итог Регистрация актов естественного движения гражданскими и духовными учреждениями:

Населенность	Естественное движение		Механическое движение *)		Число смертей	Число актов, зарегистрир. в актах	Число актов, зарегистрир. в актах, в том числе в состоянии	Число повторных регистраций
	Умерло	Естественный прирост	Въехало	Уехало				
Русские (в том числе украинцы и белоруссы)	276	462	190	—	—	—	—	—
Евреи	101	225	124	—	—	—	—	—
Прочие	62	51	10	—	—	—	—	—
Итого	439	738	324	11,176	14,821	645	975	—

*) Механическое и естественное внутри городской черты.

Рождений	Смертей	Браков	Итого
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—

Распределение газет по Одесскому району *)

Апрель—июль 1920 года.

Учреждения	Количество экземпляров										
	Росские	Подлиписские	Советские	Общественные	Профессиональные	Редиздатские	Библиотечные и читальни	Школы	Клоски	Разные	Итого
с 1/IV по 15/IV	45769	36206	8073	228	797	779	450	882	4517	6760	63346
с 16/IV по 1/V	29710	25383	11883	427	459	649	420	952	14239	4852	133422
с 1/V по 15/V	34029	17317	11280	353	435	910	624	910	13507	4192	63346
с 16/V по 1/VI	11943	14998	10712	660	352	616	797	774	4144	4932	123388
с 1/VI по 15/VI	10378	23371	9337	646	247	786	1183	796	2553	5041	110833
с 16/VI по 1/VII	45048	17270	10591	603	821	1519	696	1009	2783	5935	241815
Итого	176877	134545	61876	2917	3111	5259	4170	5323	41843	31712	766066

*) По данным Губиздата.

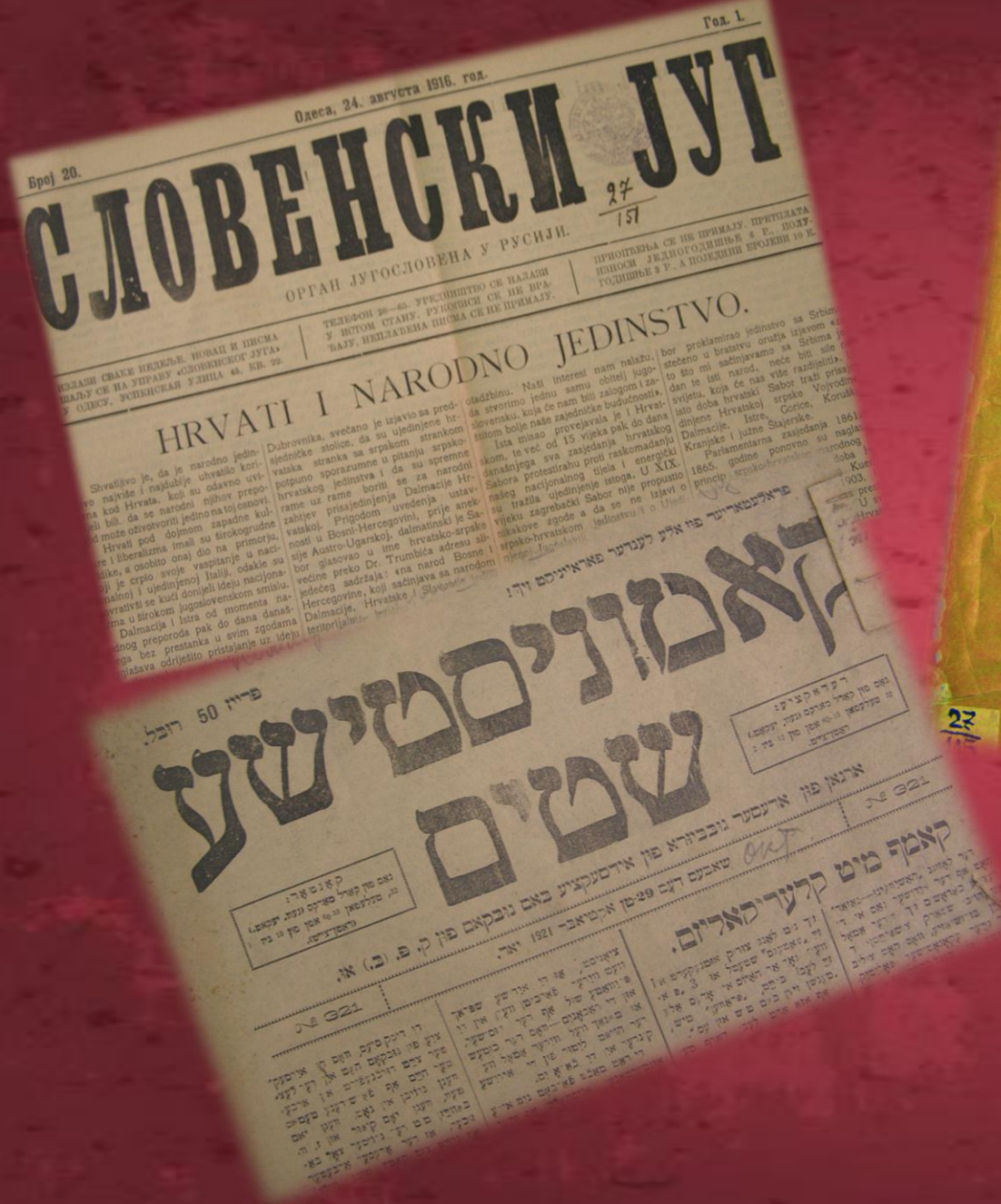
Распределение газет по языкам апрель—сентябрь 1920 г.

Силуэты. — 1922.

83-в/182

Бюллетень Одесского губернского статистического бюро. — 1920.

206/120

Tygodnik Odesski : [националистический польский орган] . – 1915. 27/115
Wyzwolenie : [Organ Polskiego Komitetu Wykonawczego]. – 1919. 207-a/38
Словенский Жур. : Орган југословена у Русји. – 1916.
Комунистиче Штим : [газета єврейською мовою] – 1921.

У. Н. Р.
 Головний
 Краєвий Комісар
 Херсонщини, Таврії
 Катеринославщини.
 Голова Продовольств. від-
 ділу
 8 вересня 1918 року
 № 122
 м. Одеса.

Препровождаю при цьому отношеніе Одес-
 ского Городского Продовольственнаго Комитета
 отъ 29-го с. марта за № 984, наставляющимъ итью честь
 проситъ Васъ обратитьъ вниманіе Городского Коми-
 тета на то обстоятельство, что
 1. въ сношеніи Одесскаго Городскаго
 Продовольственнаго Комитета, какъ Учрежденія, под-
 вѣдомственнаго Городскому Самоуправленію, съ вы-
 сшимъ Административнымъ Учрежденіемъ края, какимъ
 является Комиссаръ Украинской Республики, должны
 исходить отъ Вашего имени, или же отъ имени г.
 Члена Управы, Завѣдывающаго Продовольственнымъ
 Отдѣломъ и, во всякомъ случаѣ, не отъ имени слу-
 жащихъ Учрежденія.
 2. Комиссаръ, какъ высшее должностное
 лицо, освѣдомляетъ подвѣдомственнаго ему Учрежде-
 нія лишь въ случаяхъ, когда онъ то считаетъ необ-
 ходимымъ.
 3. разрѣшенія на вывозъ изъ-города то-
 варовъ Комиссаромъ выдаются лишь въ тѣхъ случаяхъ
 когда такой вывозъ не входитъ въ компетенцію под-
 вѣдомственныхъ ему мѣстныхъ Учрежденій.
 4. исключительное право на разрѣшеніе

вывоза изъ города ни въ коемъ случаѣ не можетъ быть
 передано въ данный моментъ компетенціи Городского
 митета такъ какъ цѣлый рядъ предметовъ, могущихъ быть
 вывезенными, вовсе не входятъ въ сферу его вѣдѣнія.
 5. Въ данномъ случаѣ Городскому Комитету над-
 дежить указать конкретные факты, а не ссылаться въ о-
 фиціальномъ отношеніи на "имѣющіяся свѣдѣнія".

Комиссар *Кашуца*
 Начальникъ Продовольственнаго
 Отдѣла *Кашуца*
 Секретарь *Кашуца*

ДАОО. Ф. 16 : Одеська міська управа. Оп. 94. Спр. 89 : Листування з
 Головним Комісаром Української Народної Республіки.

Всѣ польскія органи. помещаются
 5/ Украинская Р. С. - Д. Р. П. / большев./
 6/ Украинская Партия Соц.- Револ. и
 7/ Украинская Рада.
 Всѣ Украинск. организации помещаются поХерсонской 82.
 540
 549

Председательской Коллегіи
 Секретарь

Въ отвѣтъ на Вашъ
 запросъ отъ 22-го сентября за № 434
 сообщаемъ, что, къ сожалѣнію, у насъ
 нѣтъ очень краткія свѣдѣнія о сла-
 вянскихъ организаціяхъ, существующихъ
 въ Одессѣ.

Въ Одессѣ имѣются:

- 1/ Польскій Соціалистическій рабочий Союзъ, который
 стоитъ на платформѣ социал- демократической организа-
 ціи интернаціоналист. "Л е в и ц а"
- 2/ Народный Соціалистическій Союзъ
- 3/ Польскій революціонный Военный клубъ большевистскі
 направленія и
- 4/ Польскій Исполнительный Комитетъ буржуазнаго
 направленія.

Всѣ польскія органи. помещаются-Градоначальническ. 1.
 5/ Украинская Р. С. - Д. Р. П. / большев./
 6/ Украинская Партия Соц.- Револ. и
 7/ Украинская Рада.
 Всѣ Украинск. организации помещаются поХерсонской 82.
 Председательской Коллегіи

Секретарь

ДАОО. Ф. Р-3829 : Одеська рада робочих депутатів та представників
 армії та флоту, м. Одеса. Оп. 1. Спр. 17 : Копії вихідного листування
 Президіума Одеської Ради Робочих депутатів.

Кульчицький С. В Володимир Винниченко / С. В. Кульчицький, В. Ф. Солдатенко. – Киев : Альтернативи, 2005. – 374 с. – (Особистість і доба). 79-а/7042

Шаповал Ю. І. Михайло Грушевський / Ю. І. Шаповал, І. В. Верба ; за заг. ред. В. А. Смолій. – Київ : Альтернативи, 2005. – 351 с. – (Особистість і доба). 79-а/7099

Реснт О. П. Павло Скоропадський / О. П. Реснт ; під заг. ред. В. А. Смолій. – Київ : Альтернативи, 2003. – 303 с. – (Особистість і доба). 79-а/6919

Савченко В. А. Симон Петлюра / В. А. Савченко. – Харків : Фолио, 2004. – 415 с. – (Время и судьбы). 79-а/6534

**Брест-Литовський мирний договір
(27 січня (9 лютого) 1918 р.)**

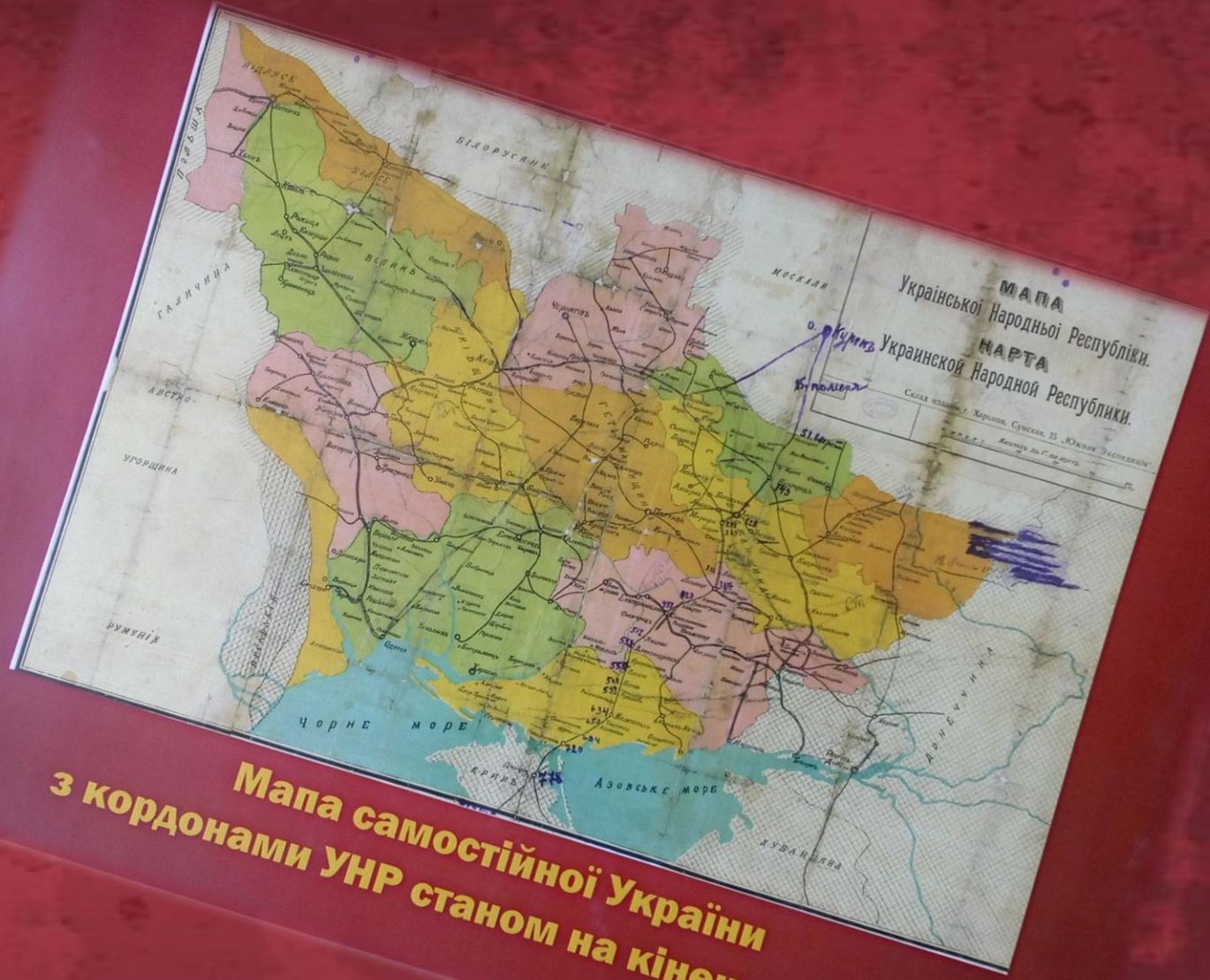
Extrablatt
Lübeckischen Anzeigen.
№ 130.
1918. 9. Februar 1918.
**Friede
mit der Ukraine.**
Deutsch. Reich-Blatt. 9. Februar 1918.
Denk an 9. Februar. 9 Uhr morgens wurde
der Friede zwischen dem Deutschen und der
Ukrainischen Volksgemeinschaft unterzeichnet.

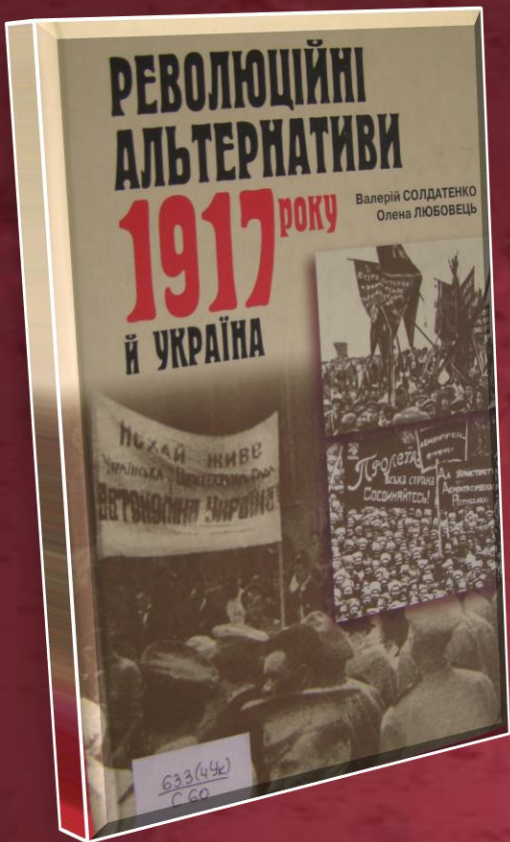
В Брест-Литовському місті
Між членів Української делегації
і німецьких офіцерів відбувся
розмова про умови мирного договору.

В Брест-Литовському місті
Представники України в розмові
з німецькими офіцерами.

Дипломатичне визнання незалежності України

**Мапа самостійної України
з кордонами УНР станом на кінець 1918 р.
Виготовлена в Харкові**

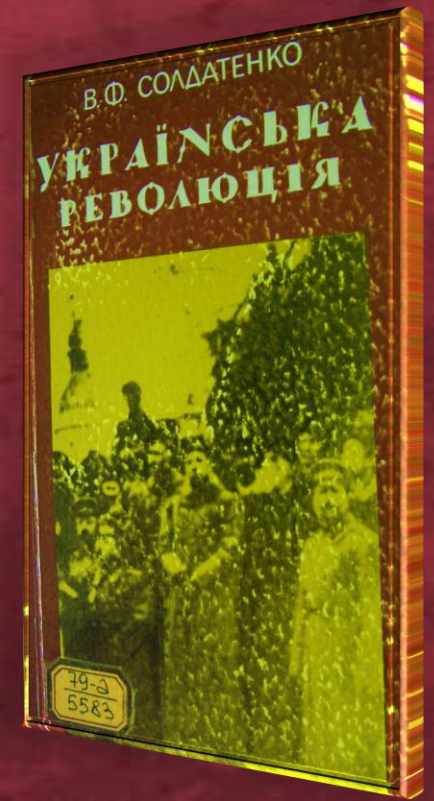
Солдатенко В. Ф. Революційні альтернативи 1917 року й Україна / В. Ф. Солдатенко, О. М. Любовець. – Київ, 2010. – 319 с. 79-а/8014

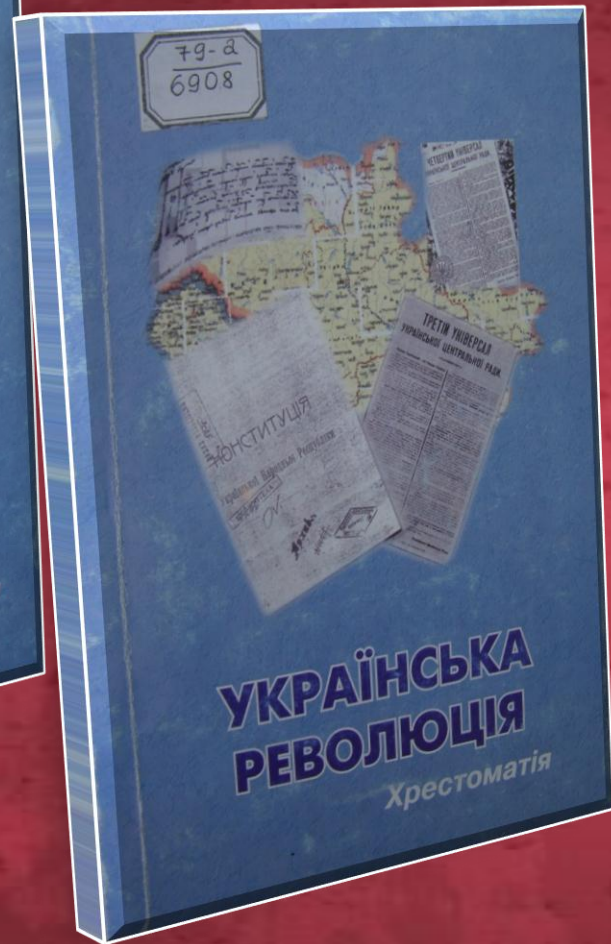
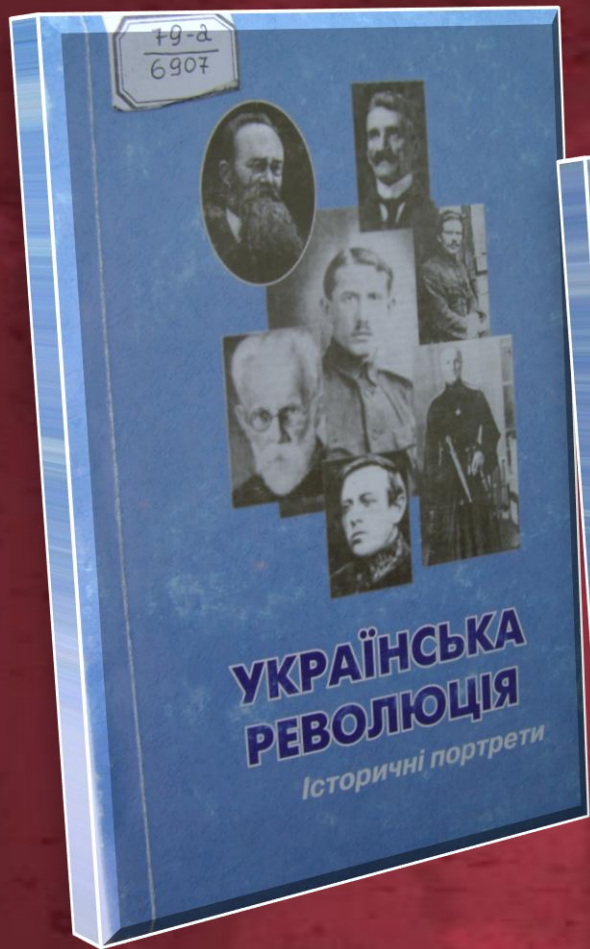
У монографії відтворено панорамну картину подій карколомного 1917 р. в Росії й Україні. На основі архівних матеріалів, тогочасної преси, історіографічних джерел здійснено аналіз реальних і гіпотетичних альтернатив суспільно-політичного розвитку України, досліджено ідеологічні доктрини, соціальну базу й регіональну впливовість політичних сил, які репрезентували кожну з цих альтернатив. Висвітлюючи тогочасні події в усій їхній складності, автори розкрили масштабність, гостроту й напруженість боротьби за політичну владу в Україні. Предметом особливої уваги дослідників стали національні моделі суспільно-політичного розвитку України як альтернативи варіантам, запропонованим спочатку Тимчасовим урядом, а згодом більшовиками РНК.

Солдатенко В. Ф. Українська революція: концепція та історіографія / В. Ф. Солдатенко. – Київ : Просвіта, 1997. – 411 с. 79-а/5583

Монографія присвячена малодослідженому суспільству феномену української революції. На основі праць ідеологів тогочасного визвольного руху, документів політичних партій і організацій, матеріалів періодичної преси вперше в історіографії В. Ф. Солдатенко здійснив спробу комплексно проаналізувати концепцію української революції, дати їй виважену оцінку.

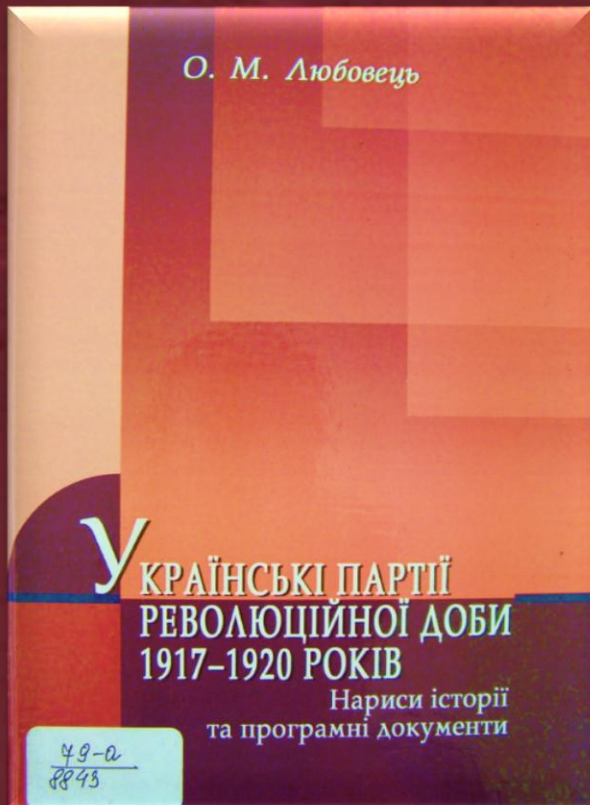
Основні події доби Центральної Ради розглядаються крізь призму творчого спадку її керівників, а згодом і авторів досліджень з історії української революції – М. Грушевського, В. Винниченка, Н. Христюка, Д. Дорошенка, М. Шаповала.

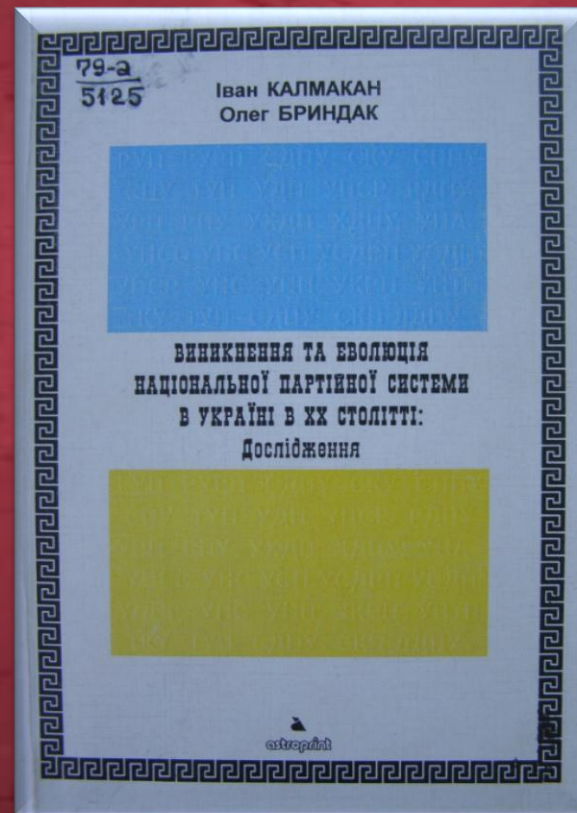

Корновенко С. В. Українська революція : історичні портрети : для студентів іст. ф-ту вузів України / С. В. Корновенко, А. Г. Морозов, О. П. Реєнт ; НАН України, Ін-т історії України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 287 с. 79-а/6907

Корновенко С. В. Українська революція : хрестоматія : для студентів іст. ф-ту вузів України / С. В. Корновенко, А. Г. Морозов, О. П. Реєнт ; НАН України, Ін-т історії України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Вінниця : Фоліант, 2004. – 175 с. 79-а/6908

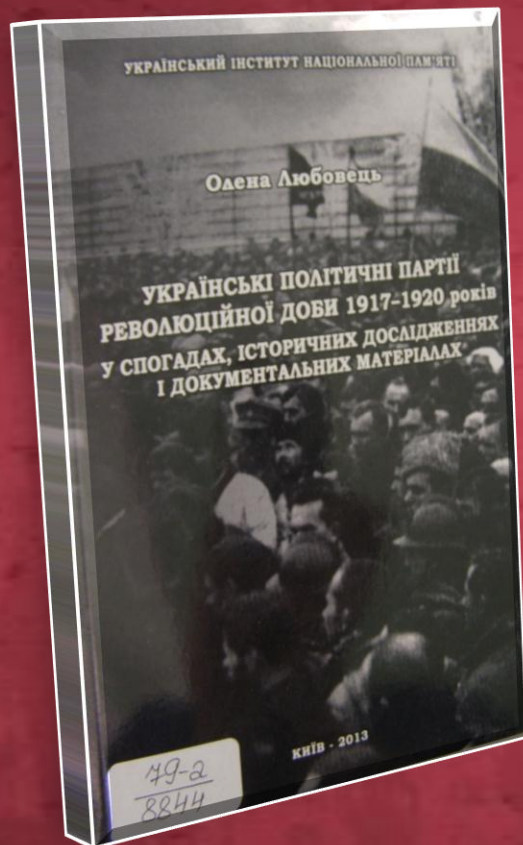
Любець О. М. Українські партії революційної доби 1917–1920 років : нариси історії та програмні документи / О. М. Любець ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ : Парламент. вид-во, 2012. – 611 с. 79-а/8843

Калмакан І. К. Виникнення та еволюція національної партійної системи в Україні в ХХ столітті : дослідження / І. К. Калмакан, О. Б. Бриндак. – Одеса : Астропринт, 1997. – 191 с. 79-а/5125

Українська революційно-демократична партія (УРДП–УДРП) : зб. матеріалів і документів / упоряд. О. Коновал ; ред. А. М. Карпенко. – Київ : Фундація ім. І. Багряного, 1997. – 850 с. 79-а/6054

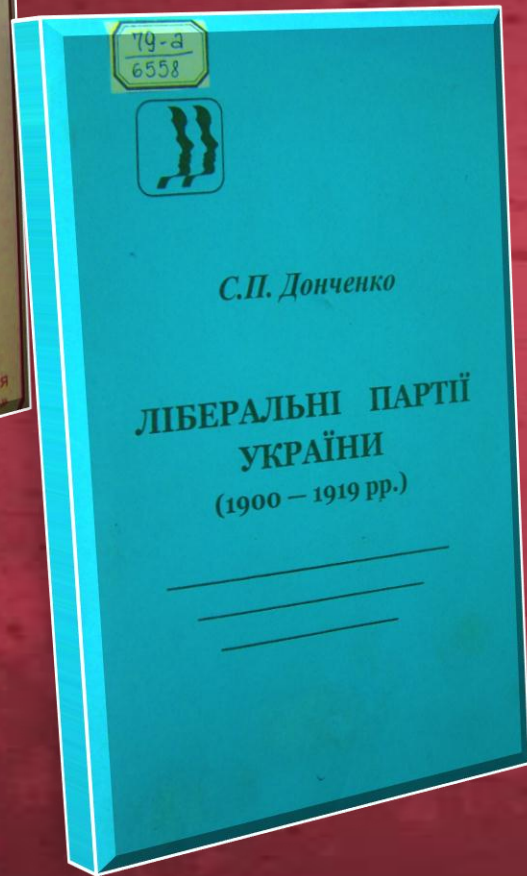

Любовець О. М. Українські політичні партії революційної доби 1917–1920 років у спогадах, історичних дослідженнях і документальних матеріалах / О. М. Любовець ; Укр. ін-т нац. пам'яті. – Київ : Пріоритети, 2013. – 71 с. 79-а/8844

У роботі проаналізовано основні джерела з історії українських політичних партій революційної доби 1917–1920 рр.; окреслено провідні напрями та тенденції вивчення їхньої діяльності сучасною вітчизняною історіографією; визначено перспективи подальшого дослідження даної проблематики.

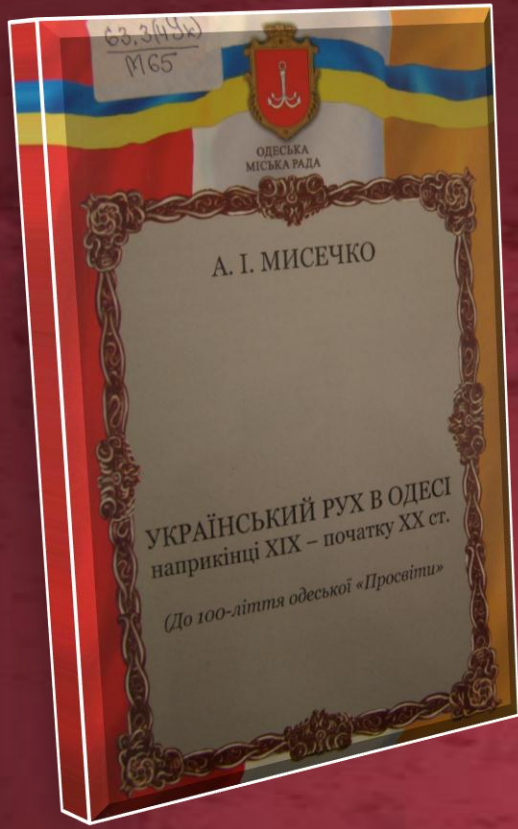

Висоцький О. Ю. Українські соціал-демократи та есери : досвід перемог і поразок / О. Ю. Висоцький. – Київ : Основні цінності, 2004. – 269 с. 79-а/7130

Донченко С. П. Ліберальні партії України (1900–1919 рр.) / С. П. Донченко ; відп. ред. М. С. Конох ; Дніпродзерж. держ. техн. ун-т. – Дніпродзержинськ : Вид. відділ ДДТУ, 2004. – 379 с. 79-а/6558

Мисечко А. І. Український рух в Одесі наприкінці XIX – початку XX ст. : до 100-ліття одеської «Просвіти» / А. І. Мисечко ; наук. ред. В. М. Хмарський. – Одеса : Друк, 2006. – 162 с. 79-а/7198

Болдирев О. В. Одеська громада : історичний нарис про українське національне відродження в Одесі у 70-ті рр. XIX –початок XX ст. / О. В. Болдирев. – Одеса : Маяк, 1994. – 144 с. 79-а/4855

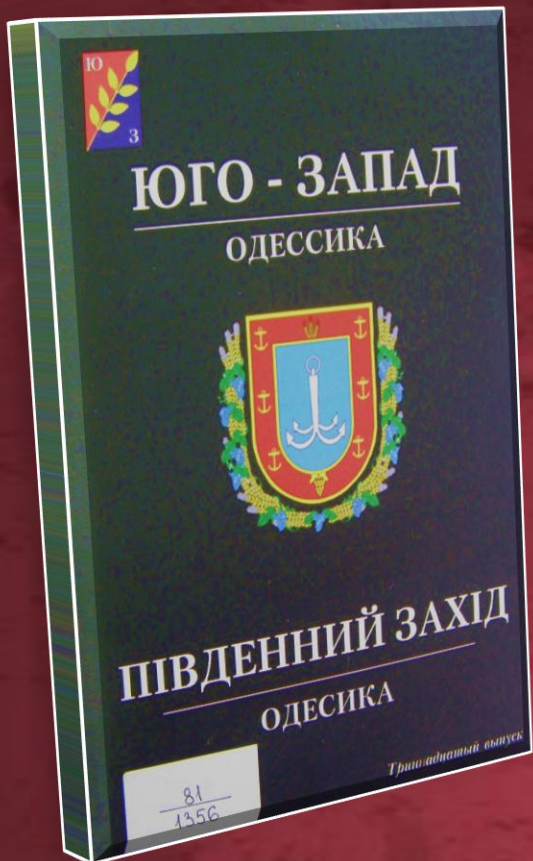

Боган С. М. Повстанці Одещини і Придністров'я : антикомуністичний повстанський рух на Південному Заході України у 1920–1923 рр. : іст. нарис / С. М. Боган. – Київ : Зелений пес, 2013. – 175 с. 79-а/8729

Антибільшовицький рух на українських землях у 20-х роках ХХ ст. – це досі позбавлена об'єктивізму сторінка української історії. Упродовж цієї епохи правдиву історію цього руху ретельно приховували архіви, замовчували не лише представники правлячого в СРСР режиму, історики, а й самі колишні повстанці. Саме тому такий масовий збройний рух в Україні залишив по собі таку обмежену мемуарну та історичну літературу.

Вінцовський Т. С. Українські мілітарні формування в Одесі в добу Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.) / Т. С. Вінцовський, Є. Ю. Джумига, А. І. Мисечко ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Іст. ф-т, каф. історії України ; НАН України, НДІ укр. козацтва. – Одеса : Фенікс, 2010. – 153 с. – (Чорноморська минушина ; число 5). 79-а/7868

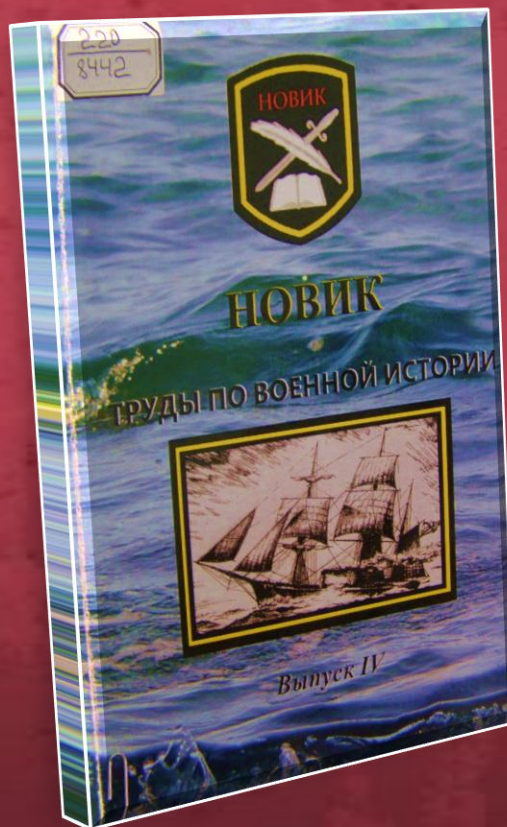

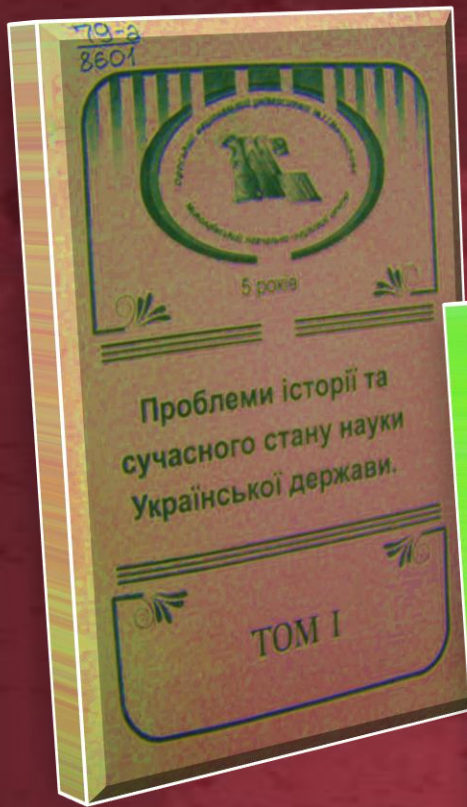
Гончарук Т. Жертви подій 15–17 січня 1918 р. в Одесі на сторінках газет «Одесские новости» та «Одесский листок». *Юго-запад. Одессика*. 2012. Вып. 13. С. 91–119.

Білай Ю. В. Вплив державоохоронних органів білого руху на соціально-політичний розвиток півдня України. *Хаджибейські читання*. 2017. Вып. 2. С. 3–12.

Просинюк А. О. Українські військові формування на Одещині за доби Центральної Ради. *Новик. Тр. военной истории*. Одесса, 2011. С. 110–115.

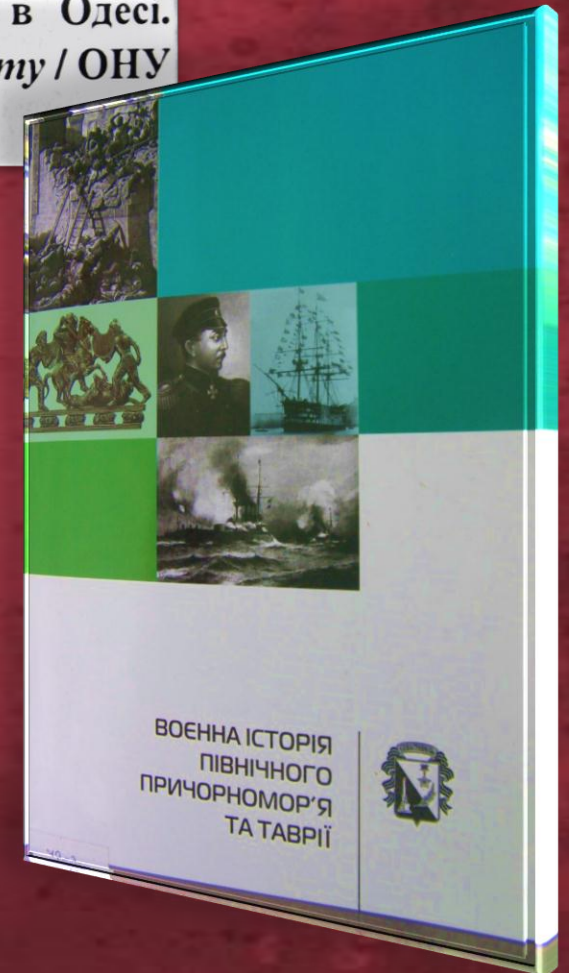

Господаренко О. В. Господарська діяльність Одеського міського самоврядування у 1917–1920 рр. *Проблеми історії та сучасного стану науки Української держави*. Миколаїв ; Одеса, 2002. С. 66–69.

Шишко О. Г. До історії українського руху в Одесі. Березень 1917 р. *Записки історичного факультету / ОНУ ім. І. І. Мечникова*. 2003. Вип. 13. С. 95–105.

Кравчук О. Політичні і воєнні в Одесі в добу Гетьманату у 1918 р. / О. Кравчук, С. Кплитко // Воєнна історія Північного Причорномор'я та Таврії : матеріали Всеукр. наук. військ.-іст. конф. (Севастополь, 6–7 жовт. 2011 р.). – Київ, 2011. – С. 355–363. 79-а/8466

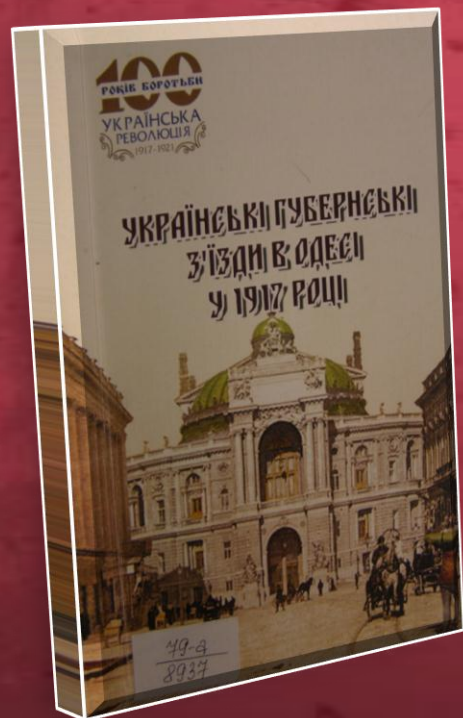
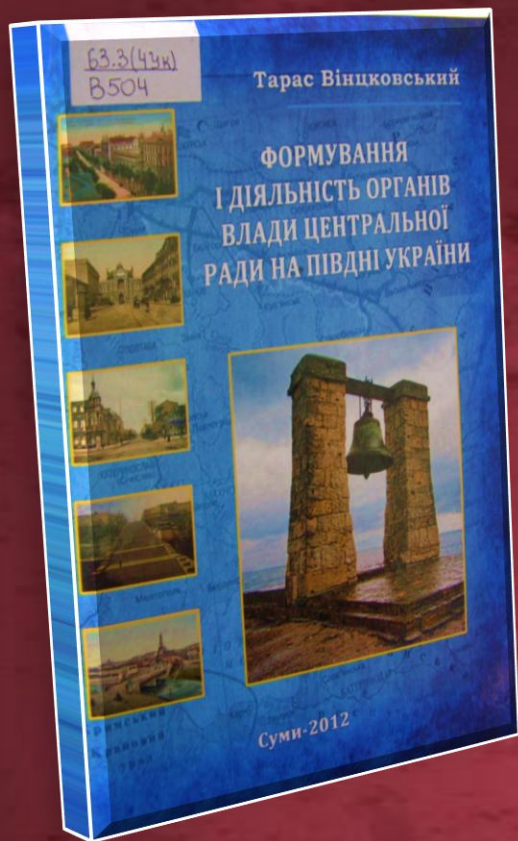

Вінцовський Т. С. Формування і діяльність органів влади Центральної Ради на півдні України / Т. С. Вінцовський. – Суми : Папірус, 2012. – 382 с. 79-а/8166

У монографії розглядаються питання становлення та діяльність органів влади і управління Центральної Ради на теренах Херсонської, Таврійської й Катеринославської губерній на тлі політико-правових трансформацій. Наводимо характеристики різноманітних культурно-національних і державних утворень, адміністративних установ, їхня взаємодія та співпраця.

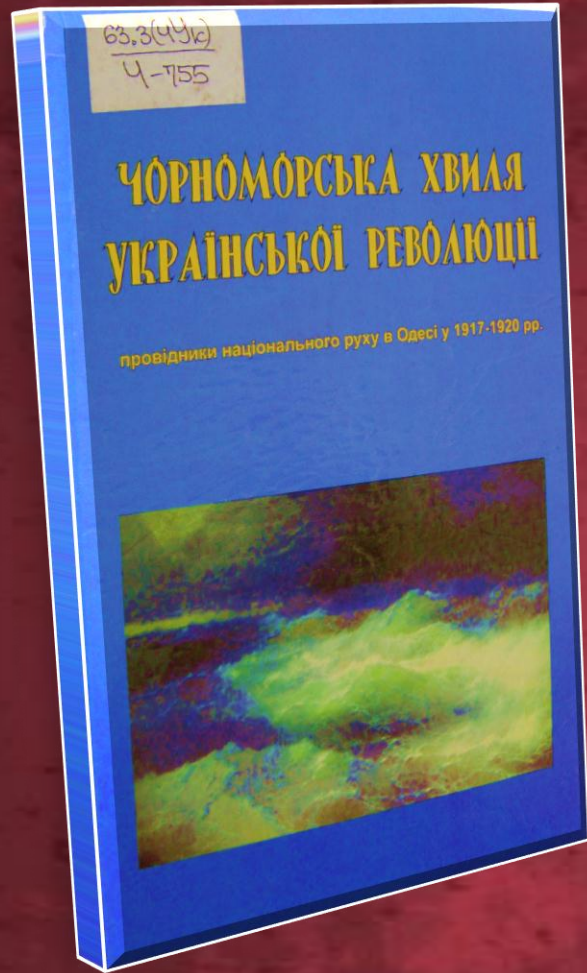
Українські губернські з'їзди в Одесі у 1917 році : документи і матеріали : українська революція, 1917–1921 : 100 років боротьби / упоряд. та авт. Передм. Т. С. Вінцовський. – Одеса : Бондаренко М. О., 2017. – 115 с. 79-а/8937

Пропоноване видання виконане в межах святкування 100-річчя з часу початку Української революції 1917–1921 рр. У книзі зібрані матеріали і документи, які відбивають підготовку, хід та окремі результати Херсонських українських губернських з'їздів, котрі пройшли у 1917 р. в Одесі. Тексти відтворені на основі газетних публікацій та окремих архівних документів, забезпечені стислими коментарями й іменним покажчиком.

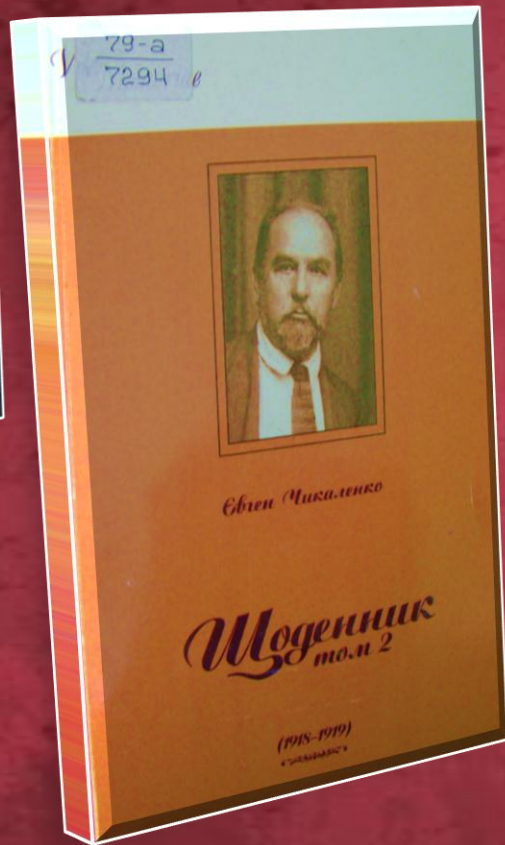
Чорноморська хвиля української революції. Провідники національного руху в Одесі у 1917–1920 рр. / Т. С. Вінцовський, О. Є. Музичко, В. М. Хмарський ; відп. ред. В. М. Хмарський. – Одеса : ТЕС, 2011. – 585 с. 79-а/8306

У монографії за допомогою біографічного методу досліджується процес розгортання національного руху в Одесі, на півдні України та розбудови української державності у вирі революційних і постреволуційних подій, що спіткали колишню Російську імперію протягом 1917–1920 рр. Автори залучили до дослідження широке коло архівних джерел, пресу і композиційно поєднали фактичний матеріал, презентували портрети понад 30 провідних діячів цього процесу, з теоретичним осмисленням проявів Української революції у найбільшому місті тодішньої України.

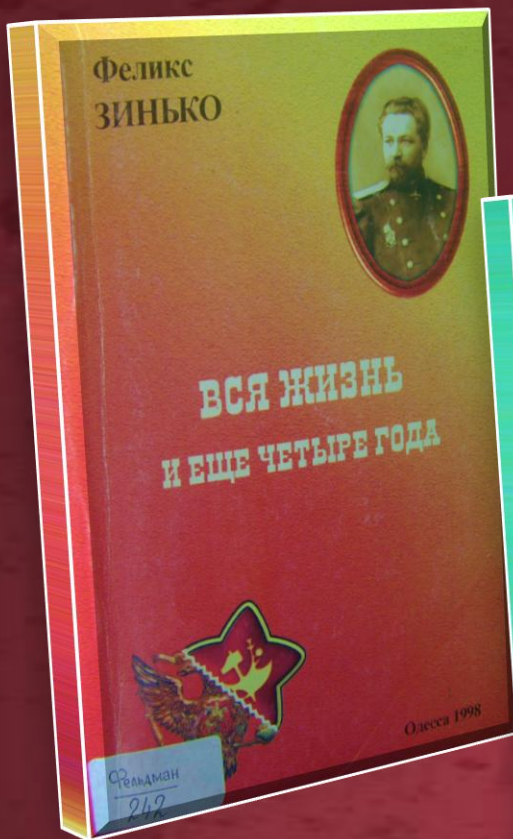
Чикаленко Є. Х. Листування, 1908–1921 роки / Є. Х. Чикаленко, А. В. Ніковський ; упоряд. Н. Миронець ; наук. ред. Л. А. Дубровіна ; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – Київ : Темпора, 2011. – 447 с. 79-а/7995

Чикаленко Є. Х. Щоденник : у 2 т. / Є. Х. Чикаленко. – Київ : Темпора, 2004. – Т. 2 : 1918–1919. – 463 с. 79-а/7294

Чикаленко Є. Х. Щоденник, 1919–1920 / Є. Х. Чикаленко ; за ред.: В. Ф. Верстюк, М. Антонович ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ ; Нью-Йорк : Вид-во ім. О.Телізи, 2005. – 639 с. 79-а/7500

Зинько Ф. З. Вся жизнь и еще четыре года : документальная повесть о генерале Н. А. Марксе / Ф. З. Зинько. – Одесса : Друк, 1998. – 186 с. ФЕЛЬДМАН/242

Апостол новітнього українства : спогади про Юрія Липу / упоряд. П. Кіндратович ; упоряд. та опрац. Ю. Кіндратович. – Львів : Каменяр, 2000. – 239 с. 29-в/4453

Янчук О. Б. Останній гайдамака Одещини / О. Б. Янчук ; Б-ка ім. Івана та Юрія Лип, Укр. чорномор. ін-т ім. Ю. Липи. – Одеса, 2001. – 54 с. 79-а/6001

Книга є першою в історичній літературі історичною розвідкою про життєвий шлях і боротьбу отамана Семена Федоровича Заболотного – визначної постаті п українського національного руху 1917–1923 рр., ватажка Балтсько-Ольгопільського повстанського загону, полковника, «Комдива-4» – керівника П'ятого району (Балтський та Ольгопільський повіти, почасти Брацлавщини й Гайсинщини) Південної повстанської групи, організатора і командира Наддніпрянської бригади 4-ї повстанської дивізії Армії УНР.

Отаман Григорьев на вулицях Одеси

ОДЕСА 1919 р. ВСТУП ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ
ПІСЛЯ ЕВАКУАЦІЇ ФРАНЦУЗІВ

Солдати військ Антанти в Одесі, 1919 р